

Bu sayımızda

Təhsil nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Dünya Təhsil Forumunda

→səh.2

Respublika fənn olimpiadalarının ilk mərhələsi keçiriləcək

→səh.4

“Kompasito” dərsləri icmaları

→səh.8

Bölgələrdə modul tipli məktəb binalarının quraşdırılması davam edir

→səh.10

2019-cu ilin təhsil trendləri

Təhsil sistemləri 3 meqatendensiyanı nəzərə alaraq planlaşdırılmalıdır

Cəmiyyət həyatının süni intellekt əsrinə adaptasiyasında təhsilin rolu sizi düşündürürmü? Bəs, iqlim dəyişikliklərinin məktəbə, ailəyə və cəmiyyətə təsiri necə?

Bütün bu suallara İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) İsviçrədə keçirilən Davos İqtisadi Forumu çərçivəsində elan etdiyi və 2019-cu ildə dünyada təhsil sahəsinin formalaşdırılmasının əsas trendlərinə həsr olunmuş hesabatında (Trends Shaping Education 2019) cavab tapmaq olar.

Sənəddə təhsilin inkişafına təsir göstərən əsas siyasi, iqtisadi, sosial və texnoloji trendlərə baxılır. Trendlərin sabitliyinə baxmayaraq, onların formalaşmasında təhsilin vacib rolu ön plana çəkilir. Aktual tendensiyalar və onların təhsillə əlaqələri ilə yanaşı, 2019-cu ilin hesabatında “gələcək düşüncə” (future thinking) haqqında bölmə də əksini tapıb.

OECD hesab edir ki, bizim sürətlə dəyişən müasir dünyamızda təhsil yalnız keçmiş dərslərdən istifadə etməklə gələcəyə hazır-

laşa bilmir. Bir çox ölkələrdə təhsil əvvəlki kimi yenə də bugünün dəyişikliklərinə uyğunlaşmaq üçün mübarizə aparır və sabahkı günün dəyişikliklərinə hazır deyil. Düşüncəli siyasət gələcək hadisələri bu günlə əlaqələndirir, onları öyrənməyə və gələcəyə hazırlanmağa imkan verir.

2019-cu il üzrə təhsilin formalaşması tendensiyaları bu strateji sahənin gələcəyinə təsir edən əsas meqatendensiyaları müəyyən edir. “Dayandıqımız indiki kritik mərhələdə bizə qisməddətliyi öhdəsindən gəlmək, gələcəyin, bizə az tanış kimi görünən, lakin anlamaq üçün bir o qədər də əhəmiyyətli olan tendensiyaları və siqnalımları öyrənmək üsullarını işləyib hazırlamaq lazımdır”, - deyər OECD-nin Baş direktoru Anxel Qurriya bildirib. Onun sözlərinə görə, “təhsilin formalaşması tendensiyası bu cəhətdən vacib əltdir”.

→Ardı səh.5

Hamımız müəllim olmalıyıq

Uşaqlar yalnız məktəbdə öyrənməməlidirlər

Nədən uşaqlar məktəbdə deyil, ondan kənar daha çox öyrənməyə meyllidirlər? Nə səbəbdən indinin uşaqları dərslərdə imtahanlar və qaydaları deyil, azadlığı çox qiymətləndirirlər? Bu sualların cavabı birdir: sənaye inqilabının nəticəsi olan hazırkı təhsil sistemi informasiya əsrinin yetirmələri - yeni nəslin nümayəndələri üçün maraqlı gəlmir. Təhsil mütəxəssislərinin yeni sistemə dair mövqeyi yekdildir: təhsil müəssisəsi şagirdə və tələbəyə tək nəzəri biliklər deyil, praktiki bacarıqlar da verməlidir.

İşgüzar əyləncə

1999-cu ildə Meksikada meksikalı iş adamı Xavyer Lopes Ankona tərəfindən “məktəb-atraksiya”nın əsası qoyulur. Bu layihə o qədər populyarlıq qazanır ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində də açılır. Hazırda 21 ölkədə fəaliyyət göstərən “KidZania” tam məktəb deyil. Ancaq heç əyləncə də sayılmır. 4-14 yaşında uşaqlar burada işgüzar oyunlarla məşğul olurlar.

Bu qeyri-adi şəhəriyə düşmək üçün uşaq sanki hava limanlarında olduğu kimi böyük bir dəhlizdən keçib şəhərin xəritəsini, özünün bank hesabını, sığortasını və nömrəli bilərəliyini alır. Bilərkiddə onun seçdiyi peşə qeyd olunur. Peşəni uşaqlar özləri seçirlər. Ancaq kim çətinlik çəkirsə, “Məşğullük mərkəzi”ndə testdən keçdikdən sonra peşəsi barədə məsləhətlər də ala bilər. Bu, bir növ peşə seçimidir, uşağa hansı sahədə daha çox uğur qazana biləcəyi, yaxud hansı sənətin ona maraqlı olacağı barədə məsləhətlər verilir. Mütəxəssislərin fikrincə, uşaqların belə peşə seçimləri onların gələcək həyatlarında ciddi rol oynaya bilər, kim bilir, bəlkə kimsə elə sonralar da bu seçimin arxasınca gedəsi oldu.

“KidZania” müxtəlif dərəcələr və master-klasslardan imtina edir. Şəhəriyənin öz qaydaları var: uşağa real istehsal prosesinə daxil olmaq təklif edilir. İşinin müqabilində o, əməkhaqqı da alır. Yerli “valyuta” “kidzo”dur. Ancaq iş pul qazanmaqla bitmir, onu xərcləməyə yer və bacarıq da lazımdır. Uşaq qazandıqı pulla nə edə bilər? Sürücülük kurslarına yazılıb avtomobil ala bilər, ekstremal məşğuliyyətləri sevən varsa, alpinistlik edir. Qızlar yerli gözəllik salonlarına getsinlər, rəqs, rəsm sənətinə yiyələnmək istəyən varsa, pulunu bu istiqamətdə xərcləyə bilər və s.

→Ardı səh.7

Tələbələrin köçürülməsinə başlanılır

Fevralın 1-dən tələbələrin ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisasdan digərinə dəyişdirilməsi, eləcə də ölkəmizdə yerləşən orta ixtisas təhsili müəssisələrində, magistratura səviyyəsində təhsilalanların köçürülməsi üzrə elektron sənəd qəbuluna başlanılacaq.

Transfer.edu.az portalı vasitəsi ilə həyata keçiriləcək sənəd qəbulu fevralın 7-dək davam edəcək.

Tələbələrin köçürülməsi ilə bağlı daha geniş məlumat <https://transfer.edu.az/az/faq> linkinə daxil olmaqla əldə edə bilərsiniz.

İsmayılı məktəblərinə mediatur

Yanvarın 24-də İsmayılı rayonu Lahic qəsəbə tam orta məktəb və Gəndov kəndində yeni istifadəyə verilən modul tipli ümumi orta məktəblə tanışlıq üçün mediatur keçirilib.

Mediaturda KİV nümayəndələri ilə yanaşı, təhsil ekspertləri də iştirak ediblər.

Öncə qonaqlar Gəndov kəndindəki modul tipli məktəblə tanış olublar. Bildirilib ki, modul məktəb ölkə Prezidentinin sərəncamına əsasən 2018-ci ildə quraşdırılıb. Məktəbdə 4 kənddən gələn 44 şagird təhsil alır. 56 şagird yerlik məktəb 7 sinif və bir müəllim otağından ibarətdir.

Məlumat verilib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ilk dəfə olaraq ucqar kəndlərdə az şagird kontingentli qozal məktəblərin yeni binalarla əvəz edilməsi çərçivəsində modul tipli məktəb təcrübəsi tətbiq edilib. 2017-ci ildə 40 rayonda 6 min şagird yerlik 106, 2018-ci ildə isə 43 regionda 8120 şagird yerlik 137 modul tipli məktəb quraşdırılıb.

Modul tipli məktəblərin üstünlüyü onların azməsrəfli olması ilə yanaşı, qısa müddət ərzində istənilən relyefdə quraşdırılması, asan daşınması, sinif otaqlarının sayının şagirdlərin sayına uyğun olaraq rahatlıqla azaldılıb-artırılmasıdır.

Mediatur iştirakçıları müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə yüksək bal toplayan Ceyhan Əsgərov və Orxan Kamallının dərslərini izləyiblər.

Daha sonra qonaqlar Lahic qəsəbə tam orta məktəblə tanış olublar. Bildirilib ki, məktəbin tikintisinə 2017-ci ilin dekabr ayında başlanılıb, 2018-ci ilin avqust ayında tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılıb. 400 yerlik məktəb 3 mərtəbədən ibarətdir. Məktəbdə 200 şagird təhsil alır.

Məktəb binasında videomüşahidə, yangın əleyhinə siqnalizasiya sistemləri, ərazisində isə qazanxana, nasosxana, transformator yarımstansiyası, yeraltı içməli su və çirkab su anbarları mövcuddur. Otaqlar mərkəzləşdirilmiş istilik sistemi ilə təchiz olunub. Binanın daxilində idman zalı, hər mərtəbədə şagird və müəllimlər üçün ayrı-ayrılıqda sanitariya qovşaqları var.

Mediatur iştirakçıları biologiya müəllimi Cəmilə Kamilovanı, fizika müəllimi Rövşən Əliyevini, ibtidai sinif müəllimi Günay Cəbraylovanı dərslərini izləyiblər. Daha sonra isə məktəbin Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində 9-cu sinif şagirdlərinin tarix dərslərini gedişi ilə tanış olublar.

Səh.9

→Ardı səh.5

Tədrisdə İKT bacarıqlarından istifadə etmək zərurəti

24 iyun Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının qərarı ilə Beynəlxalq Təhsil Günü elan olunub. Ötən ilin dekabrında təsis edilən Beynəlxalq Təhsil Günü dünən dünyada və ölkəmizdə ilk dəfə qeyd olunurdu.

Beynəlxalq Təhsil Günündə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) təhsilin mühüm məsələlərindən biri - “Təhsildə İKT və innovativ sahibkarlığın təşviqi” mövzusunda müzakirə təşkil edilib.

Müzakirəni təşəbbüskar özü - ADPU-nun rektoru Cəfər Cəfərov açaraq deyib ki, Azərbaycanda bütün sahələrdə, o cümlədən təhsildə müasir dövrün tələblərinə uyğun yeniləşmə

gedir. Bu prosesdə İKT vacib bir xətdir. Azərbaycan dövləti İKT-nin cəmiyyət həyatına daha səmərəli inteqrasiyası üçün vacib dövlət proqramlarını icra edir. Ölkəmiz bu sahədə uğurları ilə seçilən ölkələr kateqoriyasına daxil olub: “Amma bu sahədə görüləcək işlər də çoxdur. Xüsusən, ölkəyə lazım olan müəllim kadrlar hazırlayan ali təhsil müəssisəsi olaraq Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti hazırladığı kadrların İKT üzrə maarifləndirilməsində, öyrənmə prosesində İKT-nin rolunu dərk edərək öz fəaliyyətini buna uyğun olaraq qurmağa çalışır. Müasir müəllim profilində peşəkar informasiya-kommunikasiya texnologiyala-

rının istifadəçisi keyfiyyətinin olması bizim üçün əhəmiyyətli məsələyə çevrilib. Hazırlanan müəllim kadrlarının öz fənninin tədrisində İKT bacarıqlarından ustalıqla istifadə etməsi artıq zərurətə çevrilib. Məlumat bolluğu, bəzən kirliliyi şəraitində milli maraqlar, şagirdlərə nəyi, necə öyrətməkdə İKT əvəzsiz vasitədir. Odur ki, universitetdə məktəbəqədər, ibtidai və orta təhsil üçün hazırlanan bütün müəllim ixtisaslarında İKT-nin yüksək keyfiyyətli tədrisi, xüsusən informatika müəllimliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanmasında ciddi islahatlar aparılması nəzərdə tutulur.”

2019-cu ilin təhsildə tədris planla-

→Ardı səh.3

“SABAH sabahımız üçün əla fürsətlər verdi”

Macarıstanın Korvinus Universitetinin tələbəsi Rəsul Musayev: “Avropanın istənilən universitetində keyfiyyətli təhsil almaq mümkündür”

Səh.9

→Ardı səh.5

RƏSMİ XRONİKA

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 24-də Bakının Sabunçu rayonunun Pirşağı qəsəbəsində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin əsaslı şəkildə yenidən qurulan Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun və "Kartof və tərəvəz toxumları istehsalı" kompleksinin açılışında iştirak edib.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumunun illik toplantısında iştirak etmək üçün 21-23 yanvar tarixlərində İsveçrə Konfederasiyasında işgüzar səfərdə olub. Dövlət başçısı yanvarın 21-də Davosda Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti Borge Brend ilə görüşüb. Görüşdə Azərbaycan Hökuməti və Dünya İqtisadi Forumunun Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi arasında ilk dəfə olaraq əməkdaşlığın təməli qoyulub. Yanvarın 22-də ölkə başçısı İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində "Bir kəmərlər, bir yol" təşəbbüsünün inkişaf etdirilməsi: Çinin trilyon dollarlıq baxışı" mövzusunda sessiyada iştirak edib. Səfər müddətində Prezident İlham Əliyev Davosda bir sıra dövlətlərin, beynəlxalq qurumların və şirkətlərin rəhbərləri ilə görüşüb, "Rossiya 1" və Çinin CGTN (China

Global Television Network) televiziya kanallarına müsahibələr verib.

■ Prezident İlham Əliyev yanvarın 21-də Meksika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Andres Manuel Lopes Obradora İdalqo ştatında boru kəmərinə baş vermiş partlayış və yanğın nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı ilə əlaqədar başsağlığı verib.

■ Yanvarın 21-də ölkə başçısı İlham Əliyev Hacı Məcid oğlu İsmayilovun "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva yanvarın 20-də - Ümumxalq Hüzn Günündə Şəhidlər xiyabanında 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini yad ediblər.

■ Yanvarın 19-da Prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Zimbabve Respublikasının Prezidenti Emmerson Mnənqaqva ilə görüşü olub.

■ Yanvarın 18-də dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin strukturunun və idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında fərman imzalayıb.

Təhsil nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Dünya Təhsil Forumunda

Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 20-23 yanvar 2019-cu il tarixlərində Londonda keçirilən Dünya Təhsil Forumunda iştirak edir.

Forum dünyanın 80-dən çox ölkəsinin təhsil nazir və nazir müavirləri, aparıcı ali təhsil müəssisələrinin rəhbərləri, beynəlxalq təşkilatların və müxtəlif sahələrdə ixtisaslaşan özəl şirkətlərin nümayəndələrini bir araya toplayıb.

Dünya Təhsil Forumu Britaniyanın Xarici İşlər Nazirliyi, hökumətin təhsil, biznes və innovasiyalar, beynəlxalq inkişaf departamentləri, həmçinin Britaniya Şurası və bir çox sənaye tərəfdaşlarının dəstəyi ilə həyata keçirilir.

Təhsil naziri Forumun ikinci günündə "Təlim və tədris keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması imkanları" adlı sessiyada çıxış edib. Nazir ölkə Prezidentinin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" çərçivəsində aparılan islahatlar barədə ətraflı məlumat verib. Ceyhun Bayramov müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılmasının

sözündən strategiyanın əsas hədəflərindən biri olduğunu diqqətə çatdırıb. Həmçinin ali məktəblərlə qəbul imtahanında yüksək nəticə qazanan məzunları müəllimlik ixtisasına təşviq edən təqaüd proqramı, modul üzrə ixtisasartırmanın təşkili, müəllimlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsinin aparılmasının bu sahədə keyfiyyətə yeni mərhələnin başladığından xəbər verdiyini vurğulayıb.

Ceyhun Bayramov eyni zamanda Təhsil Nazirliyi tərəfindən təhsilin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində görülən işlər və həyata keçirilən pilot layihələrə dair məlumat iştirakçıların nəzərinə çatdırıb.

Daha sonra nazir sessiya çərçivəsində Forum iştirakçılarına suallarını cavablandırıb.

Səfər çərçivəsində Ceyhun Bayramovun həmçinin Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş nazirinin Azərbaycan üzrə ticarət elçisi Baronessa Emma Nikolson, Britaniya Şurasının sədri Kristofer Rodriqes və digər rəsmi şəxslərlə işgüzar görüşlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

"Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi Londonda beynəlxalq sərgidə təqdim olunub

Təhsil Nazirliyinin və "Algoritmika" beynəlxalq təhsil şirkətinin birgə pilot layihəsi olan "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi yanvarın 23-də Londonda öz işinə başlayan "Bett Show 2019" təhsil texnologiyaları sərgisində ayrıca standla təqdim olunub.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov standla tanış olub.

Layihənin standına sərgidə iştirak edən və Azərbaycanın bu istiqamətdə təcrübəsi ilə tanış olmaq istəyən bir sıra ölkələrin (BƏƏ,

Pakistan, Hindistan kimi) təhsil müəssisələrinin nümayəndələri böyük maraq göstərilib.

Sərgidə həmçinin "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsinin rəhbəri Fəxri Qurbanov və "Algoritmika" beynəlxalq təhsil şirkətinin təsisçisi və baş icraçı direktoru Andrey Lobanov "Rəqəmsal bacarıqlar: ölkədə təhsil prosesinin transformasiyası" mövzusunda birgə təqdimat çıxış ediblər. Təqdimatı 50 nəfərdən çox iştirakçı dinləyib.

Dünya Təhsil Forumu çərçivəsində

keçirilən "Bett Show" dünyada təhsil texnologiyaları sahəsində ən böyük hadisə hesab olunur. "Bett Show" təhsilin keyfiyyətini yaxşılaşdırmağa kömək edəcək son texnologiya və innovativ təhsil həlləri ilə tanış edən platformadır. Yanvarın 26-na qədər davam edəcək sərgidə 131 ölkədən 3500-dən çox müəllim və mütəxəssis, 850 aparıcı təhsil şirkəti bir araya gəlib.

Xatırladaq ki, "Rəqəmsal bacarıqlar" pilot layihəsi ölkənin ümu-

mi təhsil müəssisələrində 2017-ci ildən həyata keçirilib. Hazırda layihə Bakıda 65, Gəncə şəhərində 6 məktəbi və ümumilikdə 26 000 şagirdi əhatə edir.

"Bett Show 2019" sərgisinin əsas mövzularından biri "21-ci əsrin bilik və bacarıqları"dır. Təsədüfi deyil ki, sərginin əsas tərəfdaşları arasında "Microsoft", "Google", "Lenovo", "Adobe" və bir sıra digər yüksək texnologiyalı sənaye liderləri var.

"Ən yaxşı məktəb saytı"

Müsabiqə qalibləri mükafatlandırılıb

Paytaxtın ümumi təhsil müəssisələri arasında təşkil olunmuş "Ən yaxşı məktəb saytı" müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılma mərasimi keçirilib.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsində (BŞTİ) təşkil edilmiş tədbirdə BŞTİ-nin müdiri Rəşad Tağıyev, idarənin müvafiq struktur bölmə rəhbərləri, qalib məktəblərin direktorları və məktəblərin saytının idarə edilməsinə məsul şəxslər iştirak ediblər.

Bakının 12 inzibati rayonunu əhatə edən müsabiqənin nəticələrinə görə, Binəqədi rayonu üzrə 246 nömrəli məktəb-lisey, Sabunçu rayonu üzrə 67, Xətai rayonu üzrə 191, Nərimanov rayonu üzrə 177, Pirallahı rayonu üzrə 168, Qaradağ rayonu üzrə 184, Suraxanı rayonu üzrə 84, Xəzər rayonu üzrə 156, Nəsimi rayonu üzrə 164, Nizami rayonu üzrə 210, Səbail rayonu üzrə 189-190, Yasamal rayonu üzrə 18 nömrəli tam orta məktəblər Münsiflər heyəti tərəfindən qalib seçiliblər.

Tədbirdə çıxış edən BŞTİ-nin müdiri Rəşad Tağıyev müsabiqə qaliblərini təbrik edib və müsabiqənin keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışdı. Bildirib ki, müsabiqə məktəb saytlarının fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması, bu sahədə təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi və təhsil müəssisələrinin həyatındakı yeniliklərin ictimaiyyətə daha operativ çatdırılması məqsədilə həyata keçirilir.

R.Tağıyev ən yaxşı məktəb saytlarının seçimində ümumi təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin geniş ictimaiyyətə operativ şəkildə çatdırılması, təhsil müəssisələrinin əldə olunan uğurları və qarşıda duran vəzifələri haqqında əhatəli informasiyaların verilməsi, saytlarda xəbərlərin mütəmadi yenilənməsi, xəbərlərin məzmun səlisliyi və dolğunluğu kimi meyarların əsas tutulduğunu vurğulayıb.

İdarə müdiri bütün məktəb saytları üzrə müvafiq bölmələrin keyfiyyət və məzmun baxımından zənginləşdirilməsinin, məktəb haqqında göstəricilərin hazırkı vəziyyətə uyğunlaşdırılmasının zərurliyini nəzərə çatdırıb. Məktəb saytlarında operativliyin artırılması və maarifləndirici xarakterli məqalələrin yerləşdirilməsinə tövsiyə edib.

Qalib məktəb direktorları məktəb saytlarının müvafiq meyarlara uyğunlaşdırılması istiqamətində görülmüş işlərdən danışdı və müsabiqənin təşkilinə görə təşəkkürlərini bildirdilər.

Sonra müsabiqədə paytaxtın hər bir inzibati rayonu üzrə qalib gəlmiş məktəblər İdarə tərəfindən diplom və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılıb.

Qeyd edək ki, "Ən yaxşı məktəb saytı" müsabiqəsi 2017-2018-ci tədris ilinin əvvəlindən start götürüb. Müsabiqə çərçivəsində hər tədris ili ərzində 2 dəfə qaliblərin müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

Peşə təhsili sistemində ciddi islahatlar aparılır

Məzunlar əmək bazarında yerlərini tutmağa başlayıb

Yanvarın 23-də Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) birgə təşkilatçılığı ilə "Gənclərin məşğulluğu: işəgötürənlərin baxışı, çağırışlar və perspektivlər" mövzusunda konfrans keçirilib.

Konfransda bir sıra dövlət qurumlarının, beynəlxalq təşkilatların, ali təhsil müəssisələrinin və şirkətlərin nümayəndələri, eləcə də sahibkarlar iştirak ediblər.

Tədbirdə açılış nitqi ilə çıxış edən ASK-nın prezidenti Məmməd Musayev gənclərin məşğulluğunun təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən bəhs edərək, məşğulluğun təminatında təhsil müəssisələri ilə işəgötürənlər arasında əməkdaşlığın vacibliyini bildirdi.

Təhsil nazirinin müavini İdris İsayev təhsilin iqtisadiyyatın inkişafında, insan kapitalının formalaşmasında və gənclərin məşğulluğunun təmin olunmasında əsas amillərdən biri olduğunu qeyd edib və bu sahədə peşə təhsilinin rolunu xüsusi vurğulayıb.

İdris İsayev bildirdi ki, hazırda peşə təhsili sistemində ciddi islahatlar, təhsilin məzmununun işəgötürənlərin tələblərinə uyğunlaşdırılması, bu sahəyə investisiyaların cəlb edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirilir. Ötən il peşə sahəsində 20 yeni ixtisasın peşə təsnifatına daxil edildiyini deyən nazir müavini diqqətə çatdırıb ki, aparılan tədbirlər nəticəsində məzunlar əmək bazarında öz yerlərini tutmağa başlayıb. Turizm sahəsi üzrə məzunların 62,3, informasiya texnologiyaları üzrə 73, xidmət

sahəsi üzrə isə 69 faizi işlə təmin olunub.

Nazir müavini qeyd edib ki, "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi" nə əsasən, işəgötürənlərin peşə təhsili sistemində cəlb edilməsi, kadr hazırlığının işəgötürənlərin tələblərinə uyğun aparılması və təhsildə dövlət-özel tərəfdaşlıq sisteminin həyata keçirilməsi əsas şərtlərdən biridir.

Strateji Yol Xəritəsi və "Peşə təhsili haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda işəgötürənlərin stimullaşdırılması ilə bağlı maliyyə, hüquqi və digər sahələr üzrə güzəştlərin verilməsinin nəzərdə tutulduğunu vurğulayan nazir müavini bunun özəl sektorun peşə təhsili ilə tərəfdaşlığa daha çox maraq göstərməsinə imkan yaradacağını diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə digər çıxış edənlər əmək bazarının çağırışları, problemlər və onların həlli yolları, sosial dialoqun inkişafı, gənclərin məşğulluğu sahəsində mövcud vəziyyət və beynəlxalq təcrübə barədə geniş məlumat veriblər.

Konfransda daha sonra BƏT tərəfindən "Əməyin gələcəyi" mövzusunda hazırlanan qlobal hesabat açıqlanıb.

"Əmək bazarının tələbləri, təhsil, təlim və bacarıqların inkişafı" mövzusunda keçirilən panel iclasda Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin nümayəndəsi işəgötürənlər ilə peşə təhsili müəssisələri arasında müxtəlif səviyyələrdə əməkdaşlığın qurulmasının günün tələbi olduğunu vurğulayıb, agentlik tərəfindən bu istiqamətdə görülən işlər və həyata keçirilən layihələr barədə ətraflı məlumat verib.

Daha sonra tədbir "Gənclər arasında sahibkarlığın inkişafı", "Əlverişli qanunvericilik və əmək münasibətləri" mövzularında panel iclaslarla davam edib.

Respublika fənn olimpiadalarının ilk mərhələsi keçiriləcək

Fevralın 3-də ölkənin bütün şəhər və rayonlarında 2018-2019-cu tədris ili üçün məktəblərin Respublika fənn olimpiadalarının birinci - rayon (şəhər) mərhələsi keçiriləcək.

Bilik yarışında 9, 10, 11-ci, həmçinin xüsusi istedadla və hazırlığa malik 8-ci sinif şagirdləri iştirak edəcəklər.

Respublika fənn olimpiadaları Azərbaycan dili və ədəbiyyat, riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya, informatika, tarix, coğrafiya fənləri üzrə keçiriləcək.

Olimpiadaların rayon (şəhər) mərhələsində şagirdlərə fənlər üzrə qapalı test formatında 25 sual təqdim ediləcək.

Respublika fənn olimpiadalarında iştirak etmək üçün 32 986 şagird qeydiyyatdan keçib. Olimpiadaya ən çox şagird Azərbaycan dili və ədəbiyyat (8203 nəfər), ən az şagird isə informatika (721 nəfər) fənlərindən qatılacaq.

Olimpiadaların təşkil edilməsində məqsəd istedadlı uşaqların aşkar edilməsi, şagirdlərdə fənlərə olan marağın artırılması, onların sağlam rəqabət mühitində öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmələrinə imkan yaradılmasından ibarətdir.

Respublika fənn olimpiadası "Kapital Bank"ın baş sponsorluğu ilə həyata keçirilib.

İşə qəbul üzrə müsabiqə

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi (BŞTI) tərəfindən tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrində təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini, tərbiyə işləri üzrə direktor müavini (təşkilatçı), gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı üzrə rəhbər, psixoloq, uşaq birliyi təşkilatı rəhbəri, kitabxana müdiri (kitabxanaçı) və laborant vəzifələrinə işə qəbul üzrə müsabiqə elan edilib.

Qeyd edilən vəzifələr üzrə işə qəbul olmaq istəyən şəxslər yanvarın 23-dən <http://musabiqe.baku.edu.az/> portalı vasitəsilə qeydiyyatdan keçə bilərlər. 15 təqvim günü davam edəcək qeydiyyat prosesi fevralın 7-də başa çatacaq.

Müvafiq qaydada qeydiyyatdan keçmiş şəxslər elektron ərizədəki məlumatlarının uyğunluğu yoxlanıldıqdan sonra müsabiqənin növbəti (test imtahanı) mərhələsinə dəvət ediləcək.

Müsabiqənin seçim mərhələsinədək vakansiya siyahısına əlavə və düzəlişlər ola bilər.

Qeyd edək ki, təhsil nazirinin müvafiq əmri ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi sistemində daxil olan ümumi təhsil müəssisələrində və peşə li-seylərində müəllimlərə tələbatın müəyyənləşdirilməsi, pedaqoji kadrların işə qəbulu və yerdəyişməsi Qaydaları"na əsasən, müvafiq kadrların işə qəbulu və yerdəyişməsi tabelik üzrə təhsil idarəetmə orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

Beynəlxalq Təhsil Günü qeyd olunub

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) yanvarın 24-nü Beynəlxalq Təhsil Günü elan edib.

BMT Baş Assambleyasının ötən ilin dekabrında elan etdiyi Beynəlxalq Təhsil Günü ilk dəfə qeyd olunur.

BMT-nin qərarında bildirilir ki, təhsil hər bir ölkədə dayanıqlı inkişafın əsas amilidir. Beynəlxalq Təhsil Günü təşkilatla üzv dövlətlər təhsilin inklüziv keyfiyyətinə diqqət artırmaqla, bu sahədə əlavə tədbirlər görməlidirlər.

Beynəlxalq Təhsil Günü münasibəti ilə YUNESKO-nun baş direktoru Odrə Azulenin təbrik məktubunda bildirilib ki, bu mühüm qərar "Dünyamızın dəyişdirilməsi: 2030-cu ilə qədər davamlı inkişaf gündəmi" adlı fəaliyyət proqramının həyata keçirilməsində təhsilin vacibliyini vurğulayır.

Odrə Azule qeyd edib ki, hərtərəfli, ədalətli və keyfiyyətli təhsil olmadan, hər kəs üçün ömür boyu öyrənmə imkanları yaratmadan dövlətlər milyonlarla uşağı və gənci inkişaf prosesindən kənar saxlayan yoxsulluğun səviyyəsini azalda bilməz. Beynəlxalq Təhsil Günü qeyd olunması bu sahədə təməl prinsiplərə bağlılığı təsdiqləmək üçün böyük fürsətdir.

YUNESKO-nun baş direktoru hazırda dünyada 262 milyon uşağın məktəbə getmədiyini diqqətə çatdırıb. 617 milyon uşaq və yeniyetmə isə oxuma və ibtidai hesabla-ma bacarıqlarına malik deyil. Təxminən 4 milyon qaçqın uşağın məktəbə getmək imkanı yoxdur. Qarşıdurmalar və itkilər onların adı həyat tərzini pozub.

Odrə Azule BMT-yə üzv dövlətləri təhsilin bütün səviyyələrdə hərtərəfliliyini və ədalətliliyini qorumaqla hər kəsin maraqlarını təmin etməyə, qızların, qaçqın və məcburi köçkünlərin, miqrantların təhsil ehtiyaclarına, müəllim hazırlığına, təhsil və təlimdə gender perspektivini daha fəal şəkildə təbliğ etməyə xüsusi diqqət yetirməyə çağırır.

6 məktəb Beynəlxalq "eTwinning Məktəbi" mükafatına layiq görülüb

Samirə KƏRİMOVA

"Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nın prioritet məsələlərindən biri də beynəlxalq təcrübədən istifadə etməklə təhsil prosesində müasir informasiya texnologiyalarının sürətli tətbiqidir". Bu sözləri təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva yanvarın 21-də Təhsil Nazirliyində "eTwinning Plus" layihəsi çərçivəsində keçirilən təltifetmə mərasimində deyib. Qeyd olunub ki, son illərdə ölkədə təhsilin inkişafı, maddi-texniki təminatı istiqamətində mühüm addımlar atılıb, ölkə başçısı İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları əsasında geniş tədbirlər həyata keçirilib. Həmin məqsədlə təhsil müəssisələrində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Belə ki, təhsil sistemində İKT infrastrukturunu inkişaf etdirilib, elektron təhsil texnologiyalarının tətbiqi genişləndirilib, təhsil sahəsinin idarə olunması və tənzimlənməsində vahid informasiya strukturu formalaşdırılıb və kadr potensialının inkişaf etdirilməsi istiqamətində pedaqoji kadrların İKT üzrə hazırlığı üçün nəzərdə tutulmuş bir sıra tədbirlər həyata keçirilib.

İnformasiya cəmiyyəti inkişaf etdikcə İKT-nin təhsilə tətbiqinin vacib məsələlərdən birinə çevrildiyini söyləyən nazir müavini dünya ölkələrinin təhsilin inkişafı məqsədi ilə texnologiyaların ən son yeniliklərindən istifadəni genişləndirdiklərini bildirib: "Qlobal iqtisadiyyatdakı dəyişikliklər təhsilin rolunun daha da artmasına səbəb olub. "Ömürboyu təhsil" və "bilik əsaslı iqtisadiyyat" müasir təhsildə əsas inkişaf istiqamətlərinə çevrilib".

Məhəbbət Vəliyeva təhsil prosesində müasir informasiya texnologiyalarının sürətli tətbiqi ilə əlaqədar həyata keçirilən layihələr arasında "eTwinning Plus" layihəsinin xüsusi rol oynadığını söyləyib. Nazir müavini layihənin əhəmiyyətindən və özəlliklərindən söz açıb: "eTwinning Plus" layihəsi çərçivəsində müəllimlər və şagirdlər XXI əsr bacarıqlarının artırılması istiqamətində beynəlxalq səviyyəli təlim və kurslarda iştirak edəblər. Müəllimlər və şagirdlər təhsil müəssisəsini tərk etmədən, onlayn şəkildə avropalı həmkarları ilə orta layihələrdə yeni bilik və bacarıqları daha maraqlı, əyləncəli və səmərəli yolla əldə etməyi öyrənirlər. Layihə çərçivəsində azərbaycanlı şagirdlər Avropadan olan həmyaşıdları ilə təcrübə və fikir mübadiləsi aparmaq, onların mədəniyyətləri, adət-ənənələri, həyat tərzləri ilə tanış olmaq

fürsəti qazanırlar.

Gələcək nəslin inkişafının bu günün müəllimlərindən asılı olduğunu nəzərə alaraq təhsil işçiləri üçün belə imkanların yaradılması çox vacibdir. Təhsilin rolu gənclərə bilik və bacarıqların verilməsi ilə məhdudlaşmır. Onun əsas hədəflərindən biri öz millətinə xidmət edəcək vətəndaşların hazırlanmasıdır. Bu məqsədlə, beynəlxalq təcrübədən istifadə etməyi, şagirdlərə fən-

Qiymətləndirmənin nəticəsi olaraq, bütün Avropa üzrə 1210 məktəb Beynəlxalq "2018-2019 eTwinning Məktəbi" mükafatına layiq görülüb ki, bunlardan da 6-sı Azərbaycan məktəbidir. Qalib gələn məktəblərin sayına görə Azərbaycan layihəyə qoşulmuş 41 ölkə arasında 5-ci yeri tutub. Beynəlxalq "eTwinning Məktəbi" mükafatına layiq görülən məktəblər Bakı, Sumqayıt şəhərləri və İsmayilli rayonunda yerləşir.

ləri fərqli mühitlərdə müasir metodlardan istifadə yolu ilə tədris etməyi bacaran müəllimlər təhsilimizin inkişafı üçün önəmlidir".

Nazir müavini "eTwinning Plus" layihəsində iştirak edən məktəblərimizin nailiyyətlərindən söz açıb. Azərbaycan məktəblərinin və xüsusi ilə müəllimlərimizin beynəlxalq səviyyəli müsabiqələrdə iştirak edərək mükafat almalarının qürurverici olduğunu deyib: "Bu, eyni zamanda Avropa ölkələri arasında dövlətimizin təmsil olunması sahəsində də əsas faktordur. Biz müəllimlərimizin bu sahədə olan səylərini dəstəkləməyə davam edirik və "eTwinning Plus" layihəsi çərçivəsində uğurların növbəti illərdə də davam etməsinə ümidvarıq".

Təhsil Sistemində İnformasiyalaşdırılma

olan həmkarları ilə birgə təhsilin inkişafı yönündə müxtəlif layihələr icra etmək və əməkdaşlıq üçün şərait yaratmaqdır.

Sonra Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılma İdarəsinin baş məsləhətçisi Fidan Nəcəfova "eTwinning Məktəbi" müsabiqəsi haqqında məlumat verib. Bildirilib ki, 2017-ci ilin fevralında "eTwinning" in Avropa mərkəzi layihəyə qoşulmuş bütün ölkələrin məktəbləri arasında müsabiqə elan edib. Müsabiqədə iştirak edən məktəblər tədris prosesində rəqəmsal texnologiyadan effektiv istifadənin və informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, yenilikçi və yaradıcı yanaşmanın olması, müəllimlərin davamlı peşəkar inkişafı və digər meyarlar üzrə qiymətləndirilib. Qiymətləndirmənin nəticəsi olaraq, bütün

Avropa üzrə 1210 məktəb Beynəlxalq "2018-2019 eTwinning Məktəbi" mükafatına layiq görülüb ki, bunlardan da 6-sı Azərbaycan məktəbidir. Qalib gələn məktəblərin sayına görə Azərbaycan layihəyə qoşulmuş 41 ölkə arasında 5-ci yeri tutub. Beynəlxalq "eTwinning Məktəbi" mükafatına layiq görülən məktəblər Bakı, Sumqayıt şəhərləri və İsmayilli rayonunda yerləşir.

Çıxış üçün söz alan Sumqayıt şəhər "Təfəkkür" liseyinin direktoru Qönçə Səfərova "eTwinning Plus" layihəsinin üstünlüklərindən danışdı. O, rəhbərlik etdiyi təhsil müəssisəsinin, eyni zamanda müəllimlərin də layihədə böyük həvəslə iştirak etdiyini və uğurlu nəticələr qazandıqlarını söyləyib. Qeyd edib ki, bu layihəyə qoşulmaq və fəal iştirak müəllimlərin innovativ və yaradıcı potensialının gücləndirilməsinə imkan yaradır: "Mənim fikrimcə, "eTwinning Plus" layihəsinin məktəblərimizə, müəllimlərimizə, həmçinin şagirdlərimizə ən böyük töhfələrindən biri Avropa icmasını üzvi etməkdir". Qönçə Səfərova rəhbərlik etdiyi təhsil müəssisəsinin də "eTwinning Məktəbi" müsabiqəsinin qalibi olduğunu söyləyərək Azərbaycan məktəblərinin belə layihələrdə iştirak etməsi üçün yaradılan imkanlara və şəraitə görə Təhsil Nazirliyinə təşəkkür edib.

Sonda müsabiqədə qalib olmuş məktəblərin direktorlarına və müəllim heyətinə mükafat və sertifikatlar təqdim edilib. Müsabiqə qaliblərinə həmçinin cari ildə Avropada təşkil olunacaq qısamüddətli təlim və onlayn peşəkar inkişaf proqramlarında ödənişsiz iştirak hüququ verilib.

Bilik yarışının ikinci mərhələsi keçirilib

Paytaxt məktəbliləri arasında "Gənc istedadlar" breyn-rinq bilik yarışının ikinci mərhələsi keçirilib.

Bilik yarışının təşkil olunmasının

əsas məqsədi şagirdlərin müxtəlif sahələr üzrə istedad və qabiliyyətinin, dünyagörüşünün, intellektual səviyyəsinin, mütakirə, təhlil etmə, nitq, özü-

nü təqdim etmə, kollektivi təmsil etmə qabiliyyətinin inkişafı və İKT-dən istifadə bacarıqlarının üzə çıxarılmasından ibarətdir.

Yarışda Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyində olan 21, 36, 76, 113, 145 və 312 nömrəli tam orta məktəblərin "Zirvə", "Əlaçılar", "Zəfər", "Bilik", "İntellekt", "Lider" komandaları iştirak edib.

Bilik yarışının 20 Yanvar-Ümumxalq Hüzn Günüə həsr olunmuş ikinci mərhələsində komandalar Azərbaycan dili, fizika, kimya fənləri və ümumi dünyagörüşü üzrə biliklərini sınaqdan keçiriblər. Mərhələnin sonunda 113 nömrəli tam orta məktəbin "Bilik" komandası 9 xal toplayaraq digər komandalardan üstün olub. Birinci və ikinci mərhələnin nəticələrinə əsasən, "Bilik" komandası 20 xalla rəqib komandalardan öndədir.

Qeyd edək ki, "Gənc istedadlar" breyn-rinq bilik yarışının hər ay keçirilməsi planlaşdırılıb. Yarışın bütün mərhələləri üzrə komandalara aylıq topladığı xallar hesablanaraq sonda qalib məktəb seçiləcək.

Qalib tələbələr mükafatlandırılıb

Samirə KƏRİMOVA

Yanvarın 24-də Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi (ATİAHİ) tərəfindən ali məktəb tələbələri arasında təşkil olunmuş ənənəvi “Nə? Harada? Nə zaman?” intellektual oyununun, futzal yarışının və “İlin peşəkar gənci” müsabiqəsinin qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Tədbirdə Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbaliyev çıxış edərək keçirilən hər üç tədbir haqqında məlumat verib. Qeyd edilib ki, Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi artıq 9-cu ildir ki, ali məktəb tələbələri arasında “Nə? Harada? Nə zaman?” intellektual oyunu üzrə həmkarlar itti-faqı kuboku uğrunda tumir və futzal yarışlarını təşkil edir. Həmçinin 2018-ci ildə AHİK-in İcraiyyə Komitəsinin qərarı əsasında Komitə tərəfindən respublikanın təhsil sisteminə çalışan gənclər

arasında “İlin peşəkar gənci” müsabiqəsi keçirilib. S.Möhbaliyev hər üç tədbirin iştirakçılarının gənclər olduğunu vurğulayaraq onları təşkil etməkdə əsas məqsədin gənclərimizin asudə vaxtının daha səmərəli təşkili, elmə marağının artırılması, intellektual səviyyələrini inkişaf etdirmək və sağlam həyat tərzinin təbliği edilməsidir.

“Gənclərimizin sağlam, savadlı böyüməsi, onların peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması, layiqli vətəndaş kimi yetişmələri ölkə başçısı İlham Əliyevin apardığı uğurlu gənclər siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir”, -deyən millət vəkili ölkəmizdə həyata keçirilən dövlət gənclər siyasətindən söz açıb: “Dövlət gənclər siyasəti “neft gəllərinin insan kapitalına” çevrilməsi ideyasının müəllifi olan Prezident İlham Əliyevin “Bugünkü gənc sabah ölkəmizi idarə edəcək” tezisinə əsaslanır. Son illərdə gənclərlə bağlı icra olunmuş dövlət proqramları, qəbul edilmiş qərarlar, inkişaf strategiyaları bunun əyani sübutudur. Bilirsiniz ki, hazırda gənclərin intel-

lektual, fiziki və mənəvi inkişafını, ölkənin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirakını təmin etmək məqsədilə “2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyası” icra olunmaqdadır. Strategiyanın əsas hədəfi ölkə gəncliyinin potensialını müasir dövrün tələblərinə uyğun inkişaf etdirmək, həmin potensialdan Azərbaycan Respublikasının mənafələri naminə istifadə etmək, yeni nəsildə fəal vətəndaşlıq mövqeyi formalaşdırmaqdır”.

ATİAHİ Respublika Komitəsinin də ölkədə aparılan gənclər siyasətinin fəal iştirakçılarından olduğunu diqqətə çatdıran Konfederasiyanın sədri bu istiqamətdə aparılan məqsədyönlü işlərdən bəhs edib. Bildirilib ki, adıçəkilən qurum tərəfindən hər il müxtəlif festivallar, spartakiadalar, elmi-praktik konfranslar, fənn olimpiadaları, inşa müsabiqələri, idman yarışları keçirilir, gənclərin sosial problemlərinin həlli ilə bağlı tədbirlər təşkil olunur. ATİAHİ Respublika Komitəsinin reallaşdırdığı belə tədbirlərdə iştirak edən gənclərin sayının ildən-ilə əhəmiyyətli dərəcədə artmasını yüksək qiymətləndirən Səttar Möhbaliyev qalib tələbələri təbrik edərək onlara xoş istəklərini çatdırıb.

Sonra qaliblərə fəxri fərmanlar və hədiyyələr təqdim olunub.

Təhsil işçiləri və idmançılar mükafatlandırılıb

Firudin Qurbanov: “İnanırıq ki, gənc və yeniyetmə idmançılarımız da bu uğurları təkrarlayacaq və ölkəmizi layiqincə təmsil edəcəklər”

Rəşad ZİYADOV

Yanvarın 21-də Təhsil Nazirliyində təhsilin inkişafındakı xidmətlərinə görə fərqlənən, mükəttəb-kənar sahədə çalışan təhsil işçiləri və yüksək nəticə göstərən idmançılar ilə görüş keçirilib.

Mərasimdə təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, mükəttəb-kənar fəaliyyət təşkilatı üzrə məqsədlərin rəhbərləri, idmançılar iştirak ediblər.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov çıxış edərək ölkə rəhbərliyi tərəfindən təhsilin inkişafı sahəsində görülən işlərdən, həyata keçirilən islahatlardan danışıb.

Nazir müavini 2018-ci il ərzində Təhsil Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə təhsilin inkişafındakı xidmətlərinə, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi sahəsində yüksək nailiyyətlər əldə etdiklərinə görə təltif edilən təhsil işçilərinə təbrik edib, onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb. F.Qurbanov qeyd edib ki, 1997-ci ildən ölkəmizdə idman sahəsi sürətlə inkişaf etməyə başlayıb. Bu, dövlətin və cənab Prezidentin bu sahəyə olan diqqətindən irəli gəlib. Sevindirici haldır ki, bu gün ölkəmiz dünyada idman dövləti kimi tanınır. İdmana rəhbərlik edən bütün qurumlar fəal işləyirlər. Ölkəmizdə yüksək səviyyədə dövlət siyasəti aparılır. Bu siyasət nəticəsində bu gün idmançılarımız bizi qələbələrə sevindirirlər. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycanda çox gözəl gənc nəsil yetişir. Peşəkar idmançılar əldə etdikləri gözəl qələbələrə bizi sevindirirlər, dünya, Avropa çempionatlarında, Olimpiya Oyunlarında id-

man şöhrətini yüksəklərə qaldırırlar. Nazir müavini 2000-ci ildə Sidneydə keçirilən olimpiadadan danışıb. Namiq Abdullayev böyük qələbəsini bütün idmançılarımıza örnək gətirib. Bildirib ki, Namiq Abdullayev bütün rəqiblərinə qalib gələrək nəhəng idman sarayında böyük qələbəsi şəərəfinə Azərbaycanın dövlət himni səsləndirildi, milli bayrağımız ən yüksəyə ucaldıldı. Bununla da idman tariximizə ən görkəmli şəxsiyyətlərdən biri kimi düşmüş Abdullayev Olimpiya oyunlarının qəhrəmanı oldu. İnanırıq ki, gənc və yeniyetmə idmançılarımız da böyük idman yarışlarında bu uğurları təkrarlayacaq və ölkəmizi layiqincə təmsil edəcəklər.

Sonra Firudin Qurbanov təltif olunan şəxslərə Təhsil Nazirliyinin “Azərbaycan Respublikasının qabaqcıl təhsil işçisi” döş nişanı, Fəxri fərman və təşəkkürnamələr təqdim edib.

Qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi tərəfindən təltif edilən şəxslər Avropa və dünya səviyyəli yarışlarda uğurlu nəticələr əldə edən Uşaq-Gənclər İdman-Sahmat məktəblərinin yetirmələri, Azərbaycan Futbol Federasiyaları Assosiasiyasının 2017-2018-ci il mövsümündə müxtəlif yaş qrupları üzrə təşkil etdiyi liqalarda uğurlu nəticələr qazanan “Vətən” İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər Futbol Məktəbi və “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 8 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin nümayəndələridir.

Mərasimin sonunda xatirə şəkli çəkilib.

İsmayılı məktəblərinə mediatur

Jurnalistlər və təhsil ekspertləri Gəndov və Lahic məktəblərində dərsləri izləyiblər

Əvvəli səh.1

Niyazi RƏHİMOV

Mediatur çərçivəsində “Təhsil” televiziyanın “Təməl” verilişinin Lahic təhsil həyatına həsr olunmuş buraxılış canlı yayımlanıb.

Mediaturda iştirak edən “Azərbaycan müəllimi” qəzetinin əməkdaşı məktəblərdə olarkən müəllim və şagirdlərlə söhbət-ləşib. Gəndov kənd ümumi orta məktəbinin direktoru Xuraman Qurbanova əməkdaşımıza müsahibəsində öncə məktəbləri üçün modul tipli yeni binanın quraşdırılmasına görə ölkə Prezidentinə minnətdarlığını bildirib. Qeyd edib ki, yeni bina məktəbdə təhsil şəraitini kökündən dəyişib. Burada normal təhsil üçün hər cür şərait yaradılıb. Geniş, işıqlı, yeni avadanlıqlarla təchiz olunmuş sinif otaqları müəllimlərin də, şagirdlərin də çox xoşuna gəlir. İndi

müəllimlər dərslərini daha keyfiyyətli keçirir, şagirdlər daha həvəslə oxuyurlar. “Hazırda məktəbimizdə 44 şagird təhsil alır. Onlar ətrafdakı 4 kənddən məktəbə gəlirlər. Həmin kəndlərlə məktəbin arasındakı məsafə, təxminən, 3 kilometrdir. Əvvəllər davamiyyətlə bağlı problemlərimiz olurdur. Yeni bina istifadəyə verildəndən bu problem, demək olar ki, tam aradan qalxıb. İndi şagirdlər məktəbə daha həvəslə gəlirlər”. Direktorun dediyinə görə, məktəbdə 14 müəllim çalışır. Onlardan 3-ü müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə yüksək bal toplayaraq bu məktəbi seçib. Direktor hər üç müəllimin işindən razı olduğunu bildirib: “Hər üçü, eləcə də digər müəllimlərimiz kifayət qədər hazırlıqlı, təhsildəki müasir tələbləri bilən və onlara əməl edən, dərslərində müasir metodlar və texnologiyalardan istifadə etməyə səy göstərən müəllimlərdir.”

Məktəbin 9-cu sinif şagirdi Sevil Mir-

zadə yeni məktəblərdən razılıq edib: “Əvvəl məktəbimizdə normal şərait yox idi. İstilik gah olurdu, gah da olmurdu. Bu da dərslərimizi normal keçməyə mane olurdu. İndi isə hər şəraitimiz var. İstilik sistemi daim işləyir. Sinif otaqlarında hər şey - partalar, yazı taxtası təzədir. Təzə məktəbdə çox rahatlıqdır. Müəllimlər üçün hər cür şərait yaradıldığından onlar dərslərini də keyfiyyətli keçə bilirlər.”

Məktəbin 5-ci sinif şagirdi Familə Bağirova yeni məktəbdə oxuduğu üçün sevincli olduğunu deyib. O, dərslər uzaq məsafədən gəlir. Marafıdır ki, Familə dərslər atası ilə birgə gəlir. Atasının uzaq olduğundan Familəni hər gün atla dərslərə gətirir.

Lahic qəsəbə tam orta məktəbində tədris prosesini izləyən təhsil ekspertləri Şahlar Əsgərov və Etibar Əliyev də qəzetimizə müsahibə verib. Şahlar Əsgərov yeni inşa olunan Lahic məktəbinin yüksək maddi-texniki bazaya malik olduğunu deyib. Ekspert bir neçə dərslə iştirak etdiyini və dərslərin yüksək səviyyədə keçdiyini bildirib.

Etibar Əliyev də səfər haqqında təəsüratlarını bildirib. Öncə modul tipli məktəblərin əhəmiyyətindən danışan ekspert belə məktəblərin yaranmasının təhsil mühitinə müsbət təsir etdiyini, həmçinin şagirdlərin davamiyyətinin də yaxşılaşdırılmasının mühüm rolu olduğunu deyib. Lahic məktəbinin ənənələrindən də danışan E.Əliyev burada izlədiyi fizika dərslərindən məmnun qaldığını qeyd edib. Dərslərin standartlara uyğun keçildiyini də xüsusilə vurğulayıb.

2019-cu ilin təhsil trendləri

Təhsil sistemləri 3 meqatendensiyanı nəzərə alaraq planlaşdırılmalıdır

Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Hesabatda təhsil sahəsində inkişafın aşağıdakı 3 əsas meqatendensiyası öz əksini tapıb:

* **Qloballaşma:** yaxın on il ərzində dünya əhalisinin əksəriyyəti orta təbəqədən ibarət olacaq və bu tendensiya, ilk növbədə, Çin və Hindistanla müəyyən oluncayaq, hansı ki, bu ölkələrdəki orta təbəqə əhalinin 90 faizini təşkil edəcək. Bu, yalnız daha çox sayda insan üçün ən yaxşı təhsil təmin etmək üçün təzyiqli artırılır, həm də daha tələbkar əhali kütləsini təhsillə bağlı daha yüksək gözləntilər qarşısında qoyacaq. Proqnozlara görə,

bu, OECD ölkələrində başlanğıc mərhələdə ali təhsil sistemlərinə təsir edəcək, çünki onlara mobil və rəqəbat bazasına ən yaxşı tələbələr cəlb etmək üçün daha fəal işləmək lazım gələcək.

Beynəlxalq mobililik artmaqda davam etdikcə bizim təhsil sistemlərimiz cəmiyyətin bütün qatlarından müxtəlif tələbələrini özünə inteqrasiya etmək üçün böyük təzyiqlərlə üzlənəcək. 1990-cı ildən 2017-ci ilə qədər beynəlxalq miqrantların ümumi sayı 69 faiz artaraq 153 milyondan 258 milyona çatıb. Bu gün siniflərdə sosial müxtəliflik artıq müəllimlər üçün ən böyük problemlərdən birini təşkil edir. Ən yaxın 5-10 il ərzində bu məsələ daha da mürəkkəb olacaq. Gələcə-

yə qoyulan “stavka”lar böyükdür: imkanların bərabərsizliyi əhalinin rifahında bərabərsizliyə, siyasi və sosial həyəcanlara gətirib çıxara bilər.

* **Rəqəmsallaşma:** 2017-ci ildə 16-74 yaşlı internet istifadəçiləri olan hər dörd nəfərdən üçü demək olar ki, hər gün internetdən istifadə edib. Yenə də PISA nəticələri göstərir ki, məktəbdə internetdə daha çox vaxt keçirmə təhsil alanların təhsil nailiyyətlərinin avtomatik yaxşılaşmasına gətirib çıxarmayıb. Əslində, məktəbdə internetdən intensiv istifadə təhsil alanların aşağı davamiyyət göstərməsi ilə sıx bağlıdır.

Təhsil artıq rəqəmsallaşma dövrünü yaşayır. Təhsil sistemi

alətlərdən və yeni texnologiyaların üstünlüklərindən istifadə etməklə yanaşı, eyni zamanda kiber-hədə və məxfilik məsələləri kimi potensial sui-istifadə halları ilə bağlı olan problemləri həll etmək üçün çox iş görməlidir. 2018-ci ildə ögürlənmiş və ya verilənlərə dair sındırılmış məlumatların miqdarı il ərzində ən yüksək olub, buna görə də kibertəhlükəsizlik üzrə mütəxəssislərə ehtiyac artır. Bununla belə, təhsil sistemi əvvəlki kimi tələbələrə, xüsusilə qızları STEM (elm, texnika, mühəndislik və riyaziyyat) fənlərinin tədrisinə təşviq etmək üçün mübarizə aparır.

“Təhsilin dilemması ondan ibarətdir ki, o şeyləri ki, tədris etmək və yoxlamaq asandır, onları həm də asanlıqla rəqəmsallaşdırmaq, avtomatlaşdırmaq və könər idarə etməyə ötürmək mümkündür”, - deyərək OECD-nin təhsil və bacarıqlar üzrə direktoru Andreas Şleyxer bil-

dirib. “Bizə daha çox o haqda düşünmək lazımdır ki, insan bacarıqları kompüterlərdə süni intellekti necə tamamlayır, yekunda biz yenə də ikinci sinfin robotlarını deyil, birinci sinfin insanlarını alırıq”.

* **Qocalma:** Son 45 ildə OECD ölkələrində orta insan ömrü 70-dən 80 yaşa qədər artıb. 65 və daha artıq yaşlıların isə ömrünün əhəmiyyətli dərəcədə artacağı gözlənilir. Yaşlı işçilər əmək bazarının artan qeyri-stabiliyyəti təhlükəsi ilə rəqləşəcək, yüksək texnologiyalara çıxış əldə etmək üçün keyfiyyətli təkrarhazırlanma və ixtisaslaşdırma imkanlarından yararlanmalıl olacaqlar. Bununla belə, ömrüboyu təhsil təmin olunması üzrə cari təkliflər ölkələrin əksəriyyətində güclənəcək.

Bu, yalnız əmək bazarının problemi deyil. OECD ölkələrində internetdə xəbərləri oxuyan insanların sayı orta hesabla 40% artıb,

rəqəmsal savada və kritik düşüncəyə ehtiyac da çoxalıb. Bu, tək cə gənc tələbələrə məhdudlaşdır. Bir çox ölkələrdə yaşlı insanlar mürəkkəb rəqəmsal informasiyanı idarə etmək üçün kifayət qədər bacarıqlara malik deyillər. Hökumətlər və işəgötürənlər buna görə də ömrüboyu təhsilin təmin olunması üçün tələb edilən işlərlə ciddi məşğul olmalıdırlar.

Mürəkkəb vəzifələrə baxmayaraq, biz öz təhsil sistemlərimizi bu meqatendensiyanı nəzərə alaraq planlaşdırmalıyıq. Gələcək - bu, heç də öz problemlərimizi göndərməli olduğumuz uzaq xarici dünya deyil.

Gələcək buradadır və bizim müvafəqiyətimiz ondan asılıdır ki, sabahı görmək və irəli getmək üçün öz biliklərimizdən nə dəyərdə effektiv istifadə edirik.

İlahiyyat İnstitutunda qiymətləndirmə aparılır

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Bu ali təhsil müəssisəsində cəmi 109 tələbə bakalavr, 5 ixtisas üzrə 6 magistr magistratura pilləsində təhsil alır. Özünün yaşı da elə çox deyil. Bir il əvvəl qədr Bakı Dövlət Universitetinin bir fakültəsiyə, artıq müstəqil institut kimi kadr hazırlığı prosesinə qatılıb. Ölkənin ali məktəbləri siyahısına fəal qoşulan Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu nə müasir təhsil prosesinin təmin edilməsi, nə demokratik tələbə mühitinin formalaşdırılması, nə də obyektiv qiymətləndirmənin həyata keçirilməsi baxımından təcürbəli təhsil ocaqlarından geri qalmaq niyyətindədir. Kütləvi informasiya vasitələrinin iştirakı ilə hazırda institutda davam edən imtahan prosesinin müşahidəsi bunu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan

Müəllimlərin nə öyrətdiyi sorğu ilə, tələbələrin necə öyrəndiyi imtahanla dəyərləndirilir

İmtahan

5 auditoriyada imtahan gedir. Hər birində 2 nəzarətçi var. Nəzarəti gücləndirmək məqsədi ilə imtahana bəzən əlavə olaraq bir koordinator da verilir.

Sessiyada 110 tələbə və magistr iştirak edir. İmtahana nəzarəti başqa fənn müəllimləri həyata keçirirsə də, fənlər üzrə ixtisas müəllimləri də imtahan vaxtı institutda olurlar. Qaydaya görə, imtahan zamanı suallarda hər hansı anlaşılmaqlıq olarsa, fənn üzrə müəllim

də keçdiyimiz tarixi yerlərə tez-tez ekskursiyalar təşkil edilir. Tarix dərində keçdiyimiz tarixi abidələrin çoxunu görmək, gəzmək şansımız olub. Nəzərə alsaq ki, institutumuz yeni yarandı, düşünürəm ki, bundan sonra burada təhsil mühiti daha yaxşı, daha maraqlı olacaq”.

Nərinlər Nurlandan fərqli olaraq, Məhəmməd Qurbanov institutdakı vəziyyətdən, müşahidələrindən danışmaq üçün özü təşəbbüs göstərir. İmtahanların şəffaf keçirildiyini, qiymətləndirmənin obyektiv və eyni zamanda sürətli aparıldığını deyir: “Artıq 24 saat içəri-səhəri imtahanın nəticələri belli

oturub ona şifahi imtahan vermək çətin deyil ki? Aytac üçün bu imtahan uğurla nəticələnəcəkdir: “Quran”dan şifahi imtahan veririk. Hesab edirəm ki, nəticə mənim üçün yaxşı olacaq. İmtahana hazırım. Düzür, “Quran”ı hələ təzə öyrənməyə başlamışam. Ancaq bu imtahana həvəslə hazırlaşmışam. Çünki “Quran” oxumağı da, müəllimi də çox sevirəm. Çox ədalətli müəllimdir”.

Vüsal Məmiyev İlahiyyat fakültəsinin dinşünaslıq ixtisası üzrə I kursda təhsil alır: “İmtahanlara 33 balla girmişəm. Bacardığım qədər oxuyuram. Oxuduğumu da müəllimlərim qiymətləndirirlər”.

Dinşünas tələbələr arasında Sevil Hüseynova da imtahan verir. 5 sualdan hamısını bilirəm. İndiyə qədər “Quran”dan heç nə, hətta ərəb əlifbasını da bilmirdim. Hamısını müəllimim öyrətdi. İnstitutumuzda ərəb dilini öyrənirik. Ancaq ingilis dili kursları da açılıb. Düzü, mən getmirəm. Çünki dərslər

olur. Üstəlik, əvvəlkindən daha obyektiv, daha ədalətli. Bu dəfə də imtahanı yaxşı qiymət alacağımı düşünürəm. Düzür, əvvəlki illərdə kəsilmişəm, amma bundan sonra kəsrimin olmamasına çalışacağam. Bu, həm də təqəddir almağım deməkdir. Əvvəllər 25 faizdən artıq qayıb olan tələbələr üçün təşkil edilən imtahanlara pul ödəyirdik.

imlərim qiymətləndirirlər”. Dinşünas tələbələr arasında Sevil Hüseynova da imtahan verir. 5 sualdan hamısını bilirəm. İndiyə qədər “Quran”dan heç nə, hətta ərəb əlifbasını da bilmirdim. Hamısını müəllimim öyrətdi. İnstitutumuzda ərəb dilini öyrənirik. Ancaq ingilis dili kursları da açılıb. Düzü, mən getmirəm. Çünki dərslər

“Azərbaycanda yeni nəsil rektorlar yetişir. Təhsil sisteminin ən böyük uğurlarından biri də məhz uğurlu kadr seçimidir. Universitetlərdə yeni təhsil mühitinin formalaşmasında, islahatların uğurla aparılmasında təşəbbüskar fəaliyyətlə fərqlənən həmin idarəedici şəxslər universitetlərin gələcəyinə böyük ümid vəd edirlər”.

Artıq onu da ləğv edə bilərlər və bu, mənim ən ürəyincə olan islahatlardandır”.

İnstitutun rektoru Ceyhun Məmmədovun sözlərinə görə, İlahiyyat İnstitutunda nəinki imtahan, hətta dərslər vaxtı belə ödənişli deyil: “İnstitutumuzda, ümumiyyətlə, heç nə ödənişli deyil. Halbuki ölkədəki bütün ali təhsil müəssisələrində tələbənin buraxdığı, iştirak etmədiyi dərslərin sayı 25 faizi keçərsə, onlar üçün sonradan təşkil edilən imtahanlar mütləq ödənişli olmalıdır”.

Növbəti auditoriyada ilk qəbulunu həyata keçirən bir institutu seçənlər, yəni İlahiyyat İnstitutunun I kurs tələbələri imtahan verir. Özü də şifahi.

Aytac Əhmədov islamşünas olacaq. Bu gün dördüncü imtahanı verir: “İmtahanlar şəffaf keçir, qiymətləndirmə obyektiv aparılır. İnstitutumuzda balından narazı olanlara az-az rast gələ bilərsiniz. Hər kəs biliyinə uyğun qiymətləndirilir. Tələbələrə hörmətlə yanaşılır. Doğrusu, institutumuzdan çox razıyıq. Burada oxumaq çox xoşuma gəlir. Yüksək təhsil verən bir ali təhsil müəssisəsində təhsil alıraq və şəxsən mən bu institutu seçdiyimə görə çox seviniyəm”.

Bəs, testlə hazırlanan abituriyent üçün müəllimin qarşısında

maya ehtiyac olarsa, yaxud hər hansı problem çıxarsa, nəticələrin elan olunması bəzən növbəti günə qala bilər. Ancaq bu hal çox olmur.

İnstitutun rektoru Ceyhun Məmmədovun sözlərinə görə, tələbələrə, onların şikayətlərinə həssas yanaşır: “Rektor olaraq otağımın qapısı həmişə açıqdır. Tələbələr istənilən vaxt yaxınlaşıb sözümdə deyir. İmtahanla bağlı narazılığı, şikayəti olan tələbələri qəbul edirəm. Onlarla mübahisəli məsələləri aradaşdırırıq. Anlaşılmaqlıq varsa, aradan qaldırmağa çalışırıq”.

Rektora müraciət, hər hansı narazılığı bildirməyin yeganə yolu

zakirə etmək imkanları yaradıldıgından auditoriyalara qoyulan qutulara hər hansı müraciət, şikayət məktubu atılmayıb.

Müəllimlər də qiymətləndirilir

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda müəllimlər müsahibə yolu ilə qəbul edilir. Verilən şərtlərə uyğun gələn namizədlərə xəbərdarlıq edilir ki, tələbələr arasında keçirilən sorğularla onların verdiyi təhsilin keyfiyyəti ölçüləcək. Rektorun fikrincə, bu məqsədlə tələbələr bilik və bacarıqlarını yoxlamazdan əvvəl müəllimlərlə bağlı tələbələr rəyi öyrənilib: “Semestrin sonuna doğru sorğular keçirmişdik. Tələbələrin fikrini, təkliflərini, müəllimlərinə münasibətlərini həmin sor-

deyil. İmtahan günlərində tələbələrə şikayətlərini bildirmələri, fikirlərini, təkliflərini rəhbərliyə çatdırmaları üçün hər cür şərait yaradılıb. Hər bir imtahan otağında bu məqsədlə ayrıca qutular yerləşdirilib.

Bu hazırlıq öz müsbət nəticəsinə verir. Tələbələr bir neçə istiqamət üzrə institut rəhbərliyinə müraciət edərək narazılığını, şikayətini və arzularını bildirib. Ceyhun Məmmədovun sözlərinə görə, ilk müraciətlər imtahana buraxılmaqlardan olub. 109 tələbədə 4-nün imtahana buraxılmadığını deyən rektor həmin şəxslərdən və onların valideynlərindən daxil olan müraciətlərlə fərqli qərar verərək bildiklərini deyir: “Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə 25 faizdən artıq dərslər buraxan tələbələr imtahanlara buraxılmır. Tələbələrimizdən bu limiti aşanlar vardı. Valideynləri ilə birgə müraciət edənlər belə vardı. Ancaq onlara cavabımız bu qərarı göstərmək oldu. Qayıb limitini keçənlər mövcud prosedurlar əsasında ya növbəti mərhələdə təşkil edəcəyimiz imtahanlarda iştirak edəcək, ya da girə bilmədikləri imtahanı kəsir qaydasında verəcəkələr”.

Müraciət edənlər arasında qiymətdən narazı qalanlar da olub: “İndiyədək 2-3 nəfər bu məqsədlə müraciət edib və müəllimlə birgə tələbəni dəvət edərək məsələni aydınlaşdırmışıq. Tələbəyə yol verdiyi səhvlər və qiymətləndirmə əsaslandırılıb. Əksəriyyəti bu qiymətləndirmə ilə sonradan razılıb. Tələbələrımız bu əsaslandırma ilə razılaşmasa, başqa bir müəllim dəvət edib yenidən qiymətləndirmə keçiririk və nəticələri müqayisə edirik. Ancaq hələlik buna ehtiyac qalmayıb. Çünki tələbələr elə düşünürlər ki, müəllimlər onlara daha çox bal verə bilərdi. Ancaq anlayanda ki, qiyməti verdiyi cavablara uyğundur, o zaman qərarla razılırlar”.

Tələbələrin şəxsən müraciətlərində hər hansı əngəl olmadığından və rektorla istənilən problemi mü-

ğular əsasında müəyyənləşdirdik. Hazırda sorğuların nəticələrinin təhlili davam edir. Müəllimin davranışından tutmuş fənn bilikləri, bunu tələbələrə necə çatdırması ilə bağlı 23 sual qoyulub və həmin suallara cavab əsasında qiymətləndirmə aparılıb. Bu sorğunun nəticəsi olaraq, 1 müəllimlə bağlı aradaşdırmalarımız davam edir. Ümumiyyətlə, elə bir ciddi problem yaranmayıb. Sadəcə, metodologiyada fərqlər ola bilər və biz də bunu vaxtında müəyyənləşdirməyə çalışırıq”.

Aİİ ilə bağlı ictimai rəy

Aİİ-də imtahan prosesinin sonunda hesabat hazırlanacaq və həm müəllimlər, həm də tələbələrə görüş keçiriləcək.

Mediatorda iştirak edən İctimai Şuranın üzvü Əliməmməd Nuriyev öz təəssüratını bölüşüb: “Azərbaycanda yeni nəsil rektorlar yetişir. Təhsil sisteminin ən böyük uğurlarından biri də məhz uğurlu kadr seçimidir. Universitetlərdə yeni təhsil mühitinin formalaşmasında, islahatların uğurla aparılmasında təşəbbüskar fəaliyyətlə fərqlənən həmin idarəedici şəxslər universitetlərin gələcəyinə böyük ümid vəd edirlər”.

Təhsil eksperti Nadir İsmayilov bildirib ki, institutun yaradılmasına ilk dəstək verənlərdən olub: “Bu institut yarananda sosial mediada da belə fikirlər səslənməyə başladı ki, mollaların sayı artır. Çox təəssüf ki, onlar başa düşmürdü ki, bu, molla yetişdirən institut olmayacaq. İlahiyyat dinin elmi cəhətdən əsaslandırılmasına xidmət edir. Bu institutun yaradılması din haqqında yanlış təsəvvürləri dəyişəcək kadrın yetişdirilməsində böyük xidmətləri olacaq. Dinləri ayırmaq, fərqləndirmək olmaz. Ona görə də bu institutda dinşünaslıq islamşünaslıqla yanaşı keçilir ki, bu da dinin ümumi mahiyyətinin açılmasında böyük rol oynayacaq”.

İlahiyyat İnstitutunda verilən təhsilin keyfiyyətinə də, tələbələrinin tədris programını necə mənimsəməsinə də eyni dərəcədə əhəmiyyət verilir. Bunun üçün isə həm tələbələrinin bilik və bacarıqları ölçülür, həm də müəllimlərinin müvafiq proqramı necə çatdırdığı. Birincini imtahanlar yoluyla, ikincini isə tələbələr arasında keçirilən sorğu ilə müəyyənləşdirirlər.

İmtahandan öncə

İlahiyyat İnstitutunda imtahana hazırlıq prosesi fəal keçib. İnstitutun rektoru Ceyhun Məmmədovun sözlərinə görə, imtahanlarla bağlı qorreların qəbulunu hamısında kollektiv iştirak edib. Tələbələrin bilik və bacarıqlarının yoxlanmasında yazılı imtahanlara üstünlük verilsə də, fənlərdən asılı olaraq, həm də şifahi imtahan və testlə sınaqlarını mənimsəməyə çalışılıb.

İmtahanlarda operativliyi, çevikliyi təmin etmək, şəffaf imtahan, obyektiv qiymətləndirmə təşkil etmək üçün qərarqah yaradılıb. Prosesdə baş verə biləcək problemləri həll etmək, müraciətləri dəyərləndirmək, ədalətli bərqərar etmək üçün Apelyasiya Şurası yaradılıb.

Hazırlıq imtahan başlayan günə qədər tamamlanıb və ayın 7-dən 2018-2019-cu il qış imtahan sessiyasına start verilib. Gələn həftə, yəni yanvarın 31-də başa çatacaq prosesdə ictimaiyyət nümayəndələrinin fəal iştirakı təmin edilib.

“Azərbaycan müəllimi” İctimai Şurasının bir neçə üzvü və media nümayəndələri ilə birgə imtahan prosesini izləyib.

Qeyd edək ki, İctimai Şuranın üzvlərinin tam heyətlə təmsil olunmasının səbəbi var. İnstitutda imtahanların daim ictimai nəzarət altında olmasının təmin etmək üçün bir qərar verilib. Həmin qərara görə, şura üzvləri hamısı eyni vaxtda deyil, ayrı-ayrı vaxtlarda imtahanlarda iştirak edirlər. Bundan əvvəl də şura üzvlərindən imtahanlarda iştirak edənlər olub.

Hamımız müəllim olmalıyıq

← Əvvəlki səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Küçə və meydanlar istənilən ciddi şəhərdə olduğu kimi, bütün infrastrukturla təmin olunub: poçt, restoranlar, mağazalar, gözəllik salonları, teatr və telemərkəz, tibbi yardım və yanğınsöndürmə xidməti, işıqforlar və ən vacib olanı - tullantı qutuları. Şəhərin təmizliyi hər bir sakinin başlıca məqsədidir! 7 yaşınadək uşaqlar şəhərciyə mütləq halda valideynlə gəlməlidirlər. Nə qədər ki, onlar məşğuldurlar, valideynlər də boş oturmur, alışı-verişi dalınca gedə, yaxud kafelərdən birində oturub övladlarını gözləyə bilərlər. Yeri gəlmişkən, valideyn ona verilmiş qadecet vasitəsilə uşağının fəaliyyətini izləməkdə azaddır.

Təhsil fərdiləşməlidir

"KidZania" əyləncə və peşə şəbəkələrinin beynəlxalq təhsil proqramları üzrə direktoru Ger Qrausun fikrincə, məktəb həftədə 5 gün səhər saat 8-dən axşam 17-dək işləyir. Təhsil isə daha geniş anlayışdır, o, doğulandan ölənədək yaşadığımız təcrübə və həyəcanların bir növ məcmusudur. Məktəbin əsas vəzifəsi bu təcrübələrdən irəli gələrək uşaqları gələcək həyatlarında rastlaşa biləcəkləri vəziyyətlərə hazırlamaqdır. Ancaq təəssüf ki, zaman keçdikcə, məktəb realıqdan daha uzaq düşür. Uşaqlara riyaziyyat, coğrafiya, tarix, fizika barədə bilik verilir, ancaq gerçək həyatda tətbiq etməyə şərait yaranmır. "Mən həmişə uşaqlardan soruşuram ki, niyə məktəbə gedirsiniz? Və həmişə eyni cavabı alıram: Çünki buna məcburam! Məncə, bu, heç də yaxşı cavab deyil" - deyərək Qraus təəssüfünü gizlətmir.

Qraus hesab edir ki, hətta uşaqlarla müəllimlər arasında ünsiyyət də formal münasibətlər əsasında formalaşır: "Bir dəfə müəllimlərdən soruşdum ki, uşaqları nə qədər yaxşı tanıyırlar? Hamısı cavab verdi ki, hər bir şagirdin fəndən aldığı qiymətləri əzbər bilir. Onda soruşdum ki, bəs hansı şagirdləriniz çips yeməyi sevir, yadımdadır mı? Hamısı bir-birinə baxıb susdular. Biz təəssüf ki, uşaqları daimi test nəzarətində saxlayır, ötən həftə nə öyrəndiklərini və bunu necə yadda saxladıklarını bilmək istəyirik. Yeni 11 illik təhsilin əsas amalı budur?" G.Qraus da bu çətinə deyir ki, bizim təhsil sistemi sənaye inqilabına xidmət etmək üçün yaradılıb. Onun əsas məqsədi, misal üçün, 2 min nəfərin hansısa işi həyata

Uşaqlar yalnız məktəbdə öyrənməməlidirlər

keçirməsini təmin etməkdir. İndi isə biz sahibkarlıq və informasiya dövründə yaşayırıq. Uşaqlarımızın uğurlu olmalarını istəyiriksə, təhsili fərdiləşdirməliyik.

Artıq heç kimə sirr deyil ki, uşaqlar məktəbdən kənar daha yaxşı və daha çox öyrənirlər. Dörd divar arxasındakı siniflər aktuallığını itirib. Savadlı müəllimin əsas məqsədi uşağa elə bir tədris mühiti tapmaq və seçmək olmalıdır ki, orada özünü və ətrafındakı dünyanı daha dərinləndirən və ən əsası, asan dərk edə bilsin. "Uşaqlara azadlıq vermək lazımdır. Uşağın bir dəfə yuxulub yenidən ayağa durmasında pis heç nə yoxdur. Mənim sevimli futbolçum Yohan Kroyf deyirdi: "Küçələrdə oynamaq məktəb fənni olmalıdır". Hazırda İngiltərədə bir çox

Artıq heç kimə sirr deyil ki, uşaqlar məktəbdən kənar daha yaxşı və daha çox öyrənirlər. Dörd divar arxasındakı siniflər aktuallığını itirib. Savadlı müəllimin əsas məqsədi uşağa elə bir tədris mühiti tapmaq və seçmək olmalıdır ki, orada özünü və ətrafındakı dünyanı daha dərinləndirən və ən əsası, asan dərk edə bilsin. "Uşaqlara azadlıq vermək lazımdır. Uşağın bir dəfə yuxulub yenidən ayağa durmasında pis heç nə yoxdur. Mənim sevimli futbolçum Yohan Kroyf deyirdi: "Küçələrdə oynamaq məktəb fənni olmalıdır".

parklarda topla oynamağa icazə vermirlər. Yəqin bu səbəbdən İngiltərə çoxdandır çempion ola bilmir", - deyərək Qraus şikayətlənir.

Mançester hava limanının yaxınlığında 30 məktəb var. Burada oxuyan uşaqlar nəqliyyat barədə məlumatı yalnız kitablardan və müəllimlərin dediklərindən öyrənirlər. Halbuki hər gün başlarının üstündən yüzlərlə təyyarə uçar, yanlarından isə qatarlar o tərəf-bu tərəfə süüyür: "Müəllimlərə deyirəm ki, uşaqları çıxarkın küçəyə, qoyun öz gözləri ilə görsünlər. Mənə cavab verirlər ki, yağış yağar, islanırlar. Deyirəm, o halda siz onlara təbiət barədə ətraflı məlumatlar verə bilərsiniz". Qrausun sözlərinə görə, uşaqlar yalnız təsəvvürləri olan şeylər barədə arzular və fantaziya qura bilərlər. Britaniyada yaşayan uşaqların 13%-nin evdə bir kitabı belə yoxdur. Onlardan şair, yazıçı, yaxud kitab mağazasının sahibi çıxarmı? İl ərzində nəşriyyatlar satılmamış tonlarla kitabı yenidən kağız istehsalına yönləndirir. Ancaq heç kim bu kitabları yük maşınlarına yığıb uşaqlara paylamaq barədə düşünmür.

Uşaqlara nağıl danışmayın, şərait yaradın

Qrausun fikrincə, məktəbin əsas məqsədi hər bir uşağa savad və bilik almaq üçün bərabər və ədalətli şərait yaratmaqdan ibarət olmalıdır. Təəssüf ki, real həyatımızda həyat seçiminin genişliyi və rəngarəngliyi maliyyə amilindən çox asılıdır. Ancaq hər halda uşaqlara lazımı təcrübəni qazanmaları üçün mümkün qədər köməklik etmək lazımdır. Qrausun resepti belədir: "Biz uşaqlarımıza onların qarşısında gələcəkdə hansı imkanların açılacağına dair nağıllar danışmağı dayandırmalıyıq. Kim həkim olacaq, kim isə veterinar. Bunun əvəzinə

onlara elə bir şərait yaratmalıyıq ki, gələcəklərinə dair seçimlərini özləri edə bilsinlər".

Bu yolda müasir texnologiyalar bizə çox köməklik edə bilər. Ancaq elə etmək lazımdır ki, bütün ailələr və onların övladlarının bu yeniliklərə çıxışı olsun. Yoxsa varlığın uşağında olacaq, digərində isə yox. Bu isə bir daha bərabərsizlik deməkdir. "KidZania"da hər bir uşağa peşə seçimi və pul qazanmaq üçün bərabər şərait yaranır. Onların fəaliyyəti və uğurları isə analiz edilir. Statistika göstərir ki, bir çox stereotiplər uşaqlarda adətən 4 yaşından etibarən möhkəmlənməyə başlayır. "KidZania"da təyيارəçi peşəsini seçmiş oğlanların 90%-i pilot olmaq istəyir. Qızların 90%-i isə xidmət personalı. Yeni bu stereotip onlara cəmiyyət tərəfindən artıq aşılıb. Qrausun fikrincə, cəmiyyət körpələrə zorla öz mövqeyini qəbul etdirməməlidir: "Şeffiddə mənim evimin yanında uşaq meydançası var. Mən həmişə orada eyni mənərəni müşahidə edirəm: qız uşağı oyun kompleksinə yaxınlaşanda, böyüklərin hamısı bir ağızdan

"Ehtiyatlı ol!" deyir. Oğlan yaxınlaşanda isə "İrəli!". Əgər biz uşaqla iki yaşında bunları ediriksə, onların 10 yaşlarında özlərini dəyərləndirmələri hansı səviyyədə olacaq?"

Biznes nümayəndələri şikayətlənirlər ki, vakansiya axtaranların kifayət qədər savad və bacarıqları yoxdur. Ancaq onlar uşaqlara, gələcək işçilərinə müraciət etmirlər. Məktəblərlə birlikdə daha effektiv təhsil planlarını hazırlanmasında iştirak edən iş adamlarının sayı həddindən ziyadə azdır. Qraus hər il "KidZania"nın 20-30 parkında olur və məktəb direktorları, pedaqoqlar, va-

lideynlərlə söhbətlər edir. Onların hər birinə izah etməyə çalışır ki, hətta cəmiyyətin təzyiqləri və maliyyə sıxıntıları fonunda belə, hər bir uşağa öz şəxsi tarixini yazmağa şərait yaratmaq mümkündür: "Burada məktəbin heç bir dexti yoxdur, biz hamımız müəllim olmalıyıq. Hər bir uşağın gələcəyinə dair məsuliyyəti böyüklər daşıyır. Biz vergiləri ödəyib gözləyirik ki, yeni nə baş verəcək, dövlət, məktəb nə edəcək. Əslində isə şikayətlənməyi dayandırmaq, uşaqların savadlı gələcəyi üçün özümüz nələrisə etməliyik".

Bakı məktəblisinin məqaləsi Rusiya mətbuatında

Kaspi liseyinin şagirdi növbəti uğura imza atıb

Ölkəmizin təhsil sahəsində aparılan sistemli işlər xüsusü istedadlı ilə seçilən şagirdlərin aşkar olunması, onların bilik və bacarıqlarının stimullaşdırılmasına münbit şərait yaradıb. Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə son illərdə keçirilən respublika fənn olimpiadaları şagirdlərin elmi yaradıcılığa marağını artırır. Heç şübhəsiz ki, şagirdlərimizin əldə etdiyi uğurların əsası orta məktəbdən qoyulur. Xüsusü istedadlı ilə seçilən şagirdlərimizdən biri də Kaspi Liseyinin IX sinif şagirdi Faiq Nəcəfdir.

Yaşının az olmasına baxmayaraq o, artıq təhsil ictimaiyyətimizin diqqətini cəlb edə bilmişdir. Son günlərdə istedadlı şagirdimiz növbəti uğura imza atıb. Onun "Natural ədədlərin ədədlərin 3-ə (9-a) bölünməsinin yeni əlaməti" adlı məqaləsi Moskvada rus dilində nəşr olunan "Matematika" jurnalında dərc olunub. Riyaziyyat müəllimləri

üçün metodik tövsiyə xarakterli daşıyan jurnalda Faiqin məqaləsi "Tədris tədqiqatları" bölümündə oxuculara təqdim olunub.

Qeyd edək ki, məqalədə natural ədədlərin 3-ə (9-a) bölünməsinin yeni əlamətləri əks olunub. Normal riyazi qaydada natural ədədlərin 3-ə və (9-a) bölünməsi üçün bu ədədin rəqəmlərinin cəmi 3-ə (9-a) bölünməlidir. Məsələn, 828 3 və 9-a bölünür, belə ki, 8+2+8=18 cəmi 3 və ya 9-a bölünür. Və yaxud 1713 ədədini 3-ə bölmək üçün, 1+7+1+3=ü toplayıb 3-ə bölürük. Əgər alınan ədəd 3-ə bölünürsə, deməli, 1713 də 3-ə bölünür. Faiqin təklif etdiyi üsulla bu misalı aşağıdakı formada hesablamaq olar: 1713⇒17+13=30⇒3+0=3, deməli, 3 ədədi 3-ə bölünürsə, 1713 ədədi də 3-ə qalıqsız bölünür. 1713⇒17+1+3=174 ⇒17+4=21⇒2+1=3, deməli, 3 ədədi 3-ə bölünürsə, 1713 ədədi də 3-ə qalıqsız

bölünür. 1713⇒1+7+3=7+13=7+4=7+5=12⇒1+2=3, deməli, 3 ədədi 3-ə bölünürsə, 1713 ədədi də 3-ə qalıqsız bölünür. Bu qayda ilə daha böyük ədədləri kiçik hissələrə ayıraraq 3-ə bölünüb bölünmədiyini asanlıqla yoxlamaq olar.

Məsələn, 2394 ədədi də 3 və 9-a bölünür, belə ki, bu ədədin tərkib hissələrindən təşkil olunmuş 29+34=63, 32+49=81 və yaxud 92+43=135⇒13+5=18, həmçinin 23+94⇒11+7=18 cəmi də 3 və 9-a bölünür. Həvəskar riyaziyyatçı məqaləsində natural ədədlərin bölünməsinə dair bir sıra teoremlərin isbatı ilə bağlı çoxsaylı nümunələri diqqətə çatdırıb.

Dərin zəkası və qabiliyyəti ilə seçilən Faiq hələlik elm yollarında ilk titrək addımlarını atır. Onun ilk uğurları gələcəkdə daha yüksək nailiyyətlər qazanacağına əminlik yaradır.

TOPs layihəsi çərçivəsində təlimlər başa çatıb

"TOPs - fiziki tərbiyə üzrə müasir təhsil texnologiyasının yaradılması" proqramı çərçivəsində 2018-2019-cu tədris ilində layihəyə cəlb olunan ümumi təhsil müəssisələrinin fiziki tərbiyə müəllimləri üçün təlimlər başa çatıb.

Təhsil Nazirliyi, British Council, Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası (ADBTA) və "İnkişaf Namınə İdman" İctimai Birliyinin birgə tərəfdaşlığı ilə keçirilən təlimlərdə 100 ümumtəhsil məktəbindən 355 fiziki tərbiyə müəllimi iştirak edib. Onlara layihə çərçivəsində ümumtəhsil məktəblərinin fiziki tərbiyə kurikulumuna uyğun hazırlanmış innovativ tədris materialları olan metodiki tədris kartları paylanılıb. Təlimləri müvəffəqiyyətlə başa vuran müəllimlərə sertifikatlar təqdim olunacaq.

Təlimlərdən 60 min nəfərə yaxın şagird faydalandı. Cari tədris ilində əlavə olaraq 200 ibtidai sinif müəllimi üçün təlimlərin təşkil edilməsi, təlimlərə cəlb ediləcək müəllim və şagirdlərin ilkin və yekun qiymətləndirilməsi, hədəf ümumtəhsil məktəblərində idman festivalları, "açıq dərslər" və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, TOPs layihəsi fiziki tərbiyə üzrə fənn kurikulumunun tətbiqi üçün fəal tədris metodikasının təkmilləşdirilməsi, ölkənin bütün ümumtəhsil məktəblərində tətbiq oluna biləcək təlim metodunun hazırlanması, həmçinin sağlam qida və aktiv həyat tərzinə dair məlumatlılığın artırılması məqsədi ilə həyata keçirilir. Metodika fiziki tərbiyədə inklüziv tədrisin həyata keçirilməsini təmin edən təlim metodlarını da özündə birləşdirir.

Azərbaycanda TOPs proqramının tətbiqinə pilot layihə kimi 2014-cü ildən start verilib. 2018-2019-cu tədris ilində layihəyə əlavə olaraq Bakı şəhərində fəaliyyət göstərən 100 ümumtəhsil məktəbi qoşulub. Beləliklə, layihədə iştirak edən məktəblərin sayı 250-yə çatdırılıb.

Şagirdlərin tədqiqatçılıq qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsində ədəbiyyat fənninin imkanları

Elnarə ASLANOVA,
Bakı şəhəri 42 nömrəli tam orta məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi

Müasir dövrdə ölkəmizdə yaradıcı təfəkkürlü şagirdlərin tədqiqatçılıq qabiliyyətinin dəyərləndirilməsi və inkişaf etdirilməsinə zamanın tələbi kimi baxılır. Məhz bunun nəticəsidir ki, orta ümumtəhsil məktəblərində yaradıcı təfəkkürlü, tədqiqatçılıq bacarığı ilə seçilən yeniyetmə və gənclərlə məqsədyönlü işlər aparılır. Bu baxımdan yaradıcı təfəkkürlü şagirdləri tədqiqatçılıq işlərinə cəlb etmək sahəsində qabaqçıl Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimlərinin gördükləri işlər, toplaqların təcrübə diqqəti cəlb edir. Belə şagirdlərin elmə müstəqil yiyələnmə bilmək imkanlarını, bacarıqlarını nəzərə alan Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri onlarda Azərbaycan dilinə, ədəbiyyatına aid elmi anlayışları yetərincə anlamaq, müstəqil mühakimə yürütmək bacarıqlarını formalaşdırmağa çalışırlar. Onlar şagirdlərin bu gün mənimsədikləri, öyrəndikləri biliklərin möhkəm bünövrə, güclü təməl üzərində qurulması üçün ən önəmli metod və üsullardan yararlanırlar.

Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimlərindən mükəmməl elmi bilik, gərəklilik, dəyərlilik məsləhətlər alan yaradıcı təfəkkürlü şagirdlər gələcəkdə yüksək istedadlı, dərin bilikli alim, mənəviyyatca zəngin şəxsiyyətlər kimi yetişirlər. Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında təhsil sistemində fəal, interaktiv təlim metodlarının tətbiqi məsələsinə xüsusi diqqət yetirilmişdir. Strategiyada təhsilin inkişafında mühüm uğurlar qazanmış ölkələrin təcrübəsi təhlil edilmiş və belə qənaətə gəlinmişdir ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan, yaradıcı düşüncənin inkişafına çalışın, yaradıcı təfəkkürlü şagirdlərin tədqiqatçılıq qabiliyyətlərinin fərdi səciyyəvi şəxsiyyətlərinin fərdi səciyyəvi dəyişikliyinə gözdən qaçırılmayan, onun diqqətdən yayınmamasının qarşısını alan müasir, fəal interaktiv təlim metodları daha yüksək, önəmli nəticələr verir.

Bununla yanaşı, adıçəkilən dövlət sənədində əksər müəllimlərin digər fənlər kimi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatın da tədrisində tətbiq etdikləri metodların müasir tələblərdən geri qaldığı qeyd olunur və bu geriliyin aradan qaldırılması, yeni təlim metodlarının tədrislərdə fəal tətbiqinin zəruriliyi vurğulanıb.

Yaradıcı təfəkkürlü şagirdlərin potensial imkanlarının reallaşması, onlarda tədqiqatçılıq qabiliyyətinin üzə çıxması, vərdiş çevrilməsi üçün ilk növbədə fənn müəllimlərinin yetərincə pedaqoji ustalığı olmalıdır. Araşdırma, tədris prosesindən canlı müşahidələr, məktəb təcrübəsinin öyrənilməsi göstərir ki, fəal, interaktiv təlim probleminin mahiyyətindən və üstünlüklərindən xəbərsiz olan Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri yaradıcı təfəkkürü, tədqiqatçılıq qabiliyyəti ilə seçilən şagirdlərlə normal pedaqoji ünsiyyətə girməkdə çətinlik çəkirlər. Bu elmi-pedaqoji keyfiyyətin daşıyıcısı olmaq üçün

Yaradıcı təfəkkürü inkişaf etdirə bilən metodlara üstünlük verilməlidir

Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri böyük zəhmət sərf etməli, ardıcıl yaradıcılıq axtarışları aparmalı, zəngin biliyi və metodik hazırlığa yiyələnməlidirlər. Bu məqsədlə hər bir müəllim elmi-metodik ədəbiyyatı dərinləndirərək, öyrənməli, qabaqcıl iş təcrübəsi nümunələrinə həssaslıqla yanaşmalı, fəal/interaktiv təlim barədə yanlış təsəvvürlərdən uzaq olmaq üçün əhəmiyyətli, dəyərlilik, elmi-metodik səciyyəvi, pedaqoji tələblərə cavab verən dərslər tədris etməlidir. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür.

"Bir sıra hallarda fəal, interaktiv metodlardan yararlanma ancaq "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür.

"Bir sıra hallarda fəal, interaktiv metodlardan yararlanma ancaq "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür.

"Bir sıra hallarda fəal, interaktiv metodlardan yararlanma ancaq "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür. Müəllim yeni təlim texnologiyalarını sistemli, ardıcıl, məqsədyönlü tətbiq etməyə çalışmalı, "açıq dərslər"lə hazırlıq zamanı yada düşür.

"Kompasito" dərslər icmalları

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu Avropa Şurasının "Kompasito" vəsaitindən dərslər icmalları tərcümə edib. İcmallardan ibtidai siniflərdə həyat bilgisi dərslərində istifadə oluna bilər. Qəzetimizin bu sayından başlayaraq onları təqdim edirik.

Yeni torpaqlara səyahət
Siz nəyi gəmidən atardınız?
Fəslin mövzusu: Ümumi insan hüquqları
Çətinlik dərəcəsi: 1 dərəcə
Yaş həddi: 8-13 yaş
Tələb olunan vaxt: 45 dəqiqə
İştirakçı sayı: 8-20 uşaq
Oyunun növü: Prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi, mütakəlimə
Xülasə: Uşaqlar təsəvvür edənlər ki, onlar yeni qitəyə üzürlər, ancaq ora çatmaq üçün xüsusi ehtiyac olmayan əşyaları seçib gəmidən atmalıdırlar
Vəzifələr:
* Sağ qalmaq və inkişaf etmək üçün vacib olan qiymətləndirmək
* İstəkləri ehtiyaclardan ayırmaq
* İnsan ehtiyaclarını onun hüquqları ilə uzlaşdırmaq
Hazırlıq:
* Hər qrup üçün "istək" və "ehtiyac" kart dəstlərini hazırlayın və nüsxəsini çıxardın; həmin dəstləri zərflə qoyun
Materiallar:
* Zərflər
* İstək və ehtiyac kartlarının nüsxəsi
* Yapışqan və ya yapışqanlı lent, təmiz vərəqlər
Təlimat:
1. Uşaqlardan xahiş edin ki, yeni qitəyə üzməyə hazırlaşdıqlarını təsəvvür etsinlər. Hal-hazırda bu qitədə bir adam da yaşamır, buna görə də uşaqlar həmin qitədə yeni ölkənin ilk qurucuları olacaqlar.

2. Uşaqları bir neçə kiçik qrupa bölün və hər qrupa istək və ehtiyac kart dəstləri olan zərfləri paylayın. İzah edin ki, həmin kartlarda yazılanların yeni ölkədə yaşamaq üçün götürəcəkləri əşyaları adlandırsınlar. Hər qrupdan xahiş edin ki, zərfləri açsınlar, bütün kartları masa üstünə düzülən onları dəyərləndirsinlər. Variant: Belə bir imkan yaradın ki, uşaqlar götürülməyəcək bəzi əşyaları özləri ölə və etsinlər. Zərflərə bir neçə boş kart qoyun. Uşaqlara onların fikrincə lazım olacaq və ya istədikləri bəzi əşyaların adlarını həmin kartlarda yazmağı təklif edin.

3. Bildirin ki, hal-hazırda gəmi səyahətə çıxır. Öz "hekayənizi" belə başlayın: Səyahət çox gözəl başladı. Günəş saçır, dəniz sakitdir. Lakin qəfilənən güclü fırtına qopur və gəmini yellədir. An qalib ki, gəmi batsın! Sağ qalmaq üçün gəmidən kənara 3 əşya atmalısanız. Hər qrupdan xahiş edin ki, nəyi atacağılarını qərara alsınlar. İzah edin ki, sonra onlar atılan əşyaları qaytara bilməyəcəklər. Qruplardan "gəmidən kənara atılanları" kartlarını yığın və bir yerdə toplayın.

4. Hekayənizi davam edin: Nəhayət fırtına bitir. Hər kəs dərinləndirən nəfəs alır. Lakin hava haqqında xəbərdar verilir ki, gəminin üz üstünə çox güclü qasırğa gəlir. Əgər qasırğadan sağ-salamat çıxmaq istəyirsinizsə, gəmidən kənara yəni 3 əşya atmalısanız! Unutmayın: sizin yeni ölkədə sağ qalmağınız üçün lazım olanları atmalısanız.

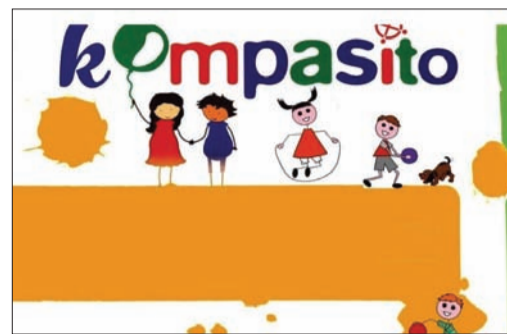
Övnlə ehtiyacınızı kimi, qrupların seçdiyi kartları yığın və bir yerdə toplayın.

5. Hekayənizi yəni davam edin: Biz ölümün bir addımında idik. Lakin demək olar ki, biz artıq yeni qitəyə çatmışıq. Hər kəs həyəcan içindədir. Ancaq üfüqdə torpağı gördüyümüz anda, böyük balina bizim gəminizi itə toqquşur və gəminin yan hissəsində böyük yarıq açır. Siz gəmini bir az da yüngülləşdirməlisiniz! Daha 3 əşya atın. Qrupların seçdiyi kartları yığın və bir yerdə toplayın.

6. Nəhayət ki, onların sağ-salamat yeni qitəyə çatdıqlarını və yeni ölkə qurmağa hazır olduqlarını elan edin. Hər kəsin Yeni qitəyə hansı əşyaları götdüklərini yadda saxlamaq üçün hər qrupdan xahiş edin ki, onlarda qalan kartları təmiz vərəqlərə yapışdırınsınlar. Sağ qalmaq üçün onlarda lazım olan hər şey varmı? Bəs normal inkişaf üçün?

7. Bütün qruplardan xahiş edin ki, vərəqlərini otağın ön divarında assın. Qitəyə götdükdikləri əşyalara şərhlər verin. Hər şərhdən sonra bütün qrupdan soruşun: "Onların inkişafı və sağ qalmaları üçün lazım olan hər şey varmı?"

Təhlil və qiymətləndirmə:
1. Bu sualları verərək oyunu təhlil edin:
a) Bu oyunda sizin xoşunuza gələn nə idi?
b) Qitədə yaşamaq üçün lazımlı əşyaları seçəndə qərarınızı necə verirdiniz? Sizin üçün əsas olan nə idi?
c) Çətinliklə verdiniz qərarlar var idi? Hansılar idi?
d) Əşyaların saxlanması və atılması seçimi ilə bağlı qrup daxilində mübahisə etdiyiniz hallar oldu mu? Həmin mübahisələri necə həll etdiniz?
e) Bütün insanların tələbatları eynidir? Kimlərin digər tələbatları da ola bilər?
f) Son qəbul etdiyiniz qərar haqqında nə düşünürsünüz? Sizin yeni bir qitədə sağ qala bilərdinizmi? Siz burda normal yaşayıb inkişaf edə bilərdinizmi?

g) Sizin qrupunuz atılacaq əşyalar barəsində qərar necə gəldi?
h) Son qərar sizi təəcübləndirdimi?
i) Əgər bu oyunu ikinci dəfə oynamaqlı olsaydı, başqa hansı əşyaları atardınız?
2. Qeyd edin ki, insan hüquqları onun tələbatlarına - hər bir insana onun yaşamağı, normal inkişafı və layiqli həyatı üçün zəruri olan şeylərə əsaslanır. Suallar verin:
a) Sağ qalmaq üçün sizdə hər şey varmı?
b) Sizin normal həyat və inkişafınız üçün hər şey varmı?
c) Hansı əşyaların olmağını siz istəyirdiniz, lakin düşünürsünüz ki, onlar ilk tələbat əşyaları deyil?

3. Vurğulayın ki, hər insana bütün hüquqların olması gərəklidir! Bəzi hüquqlar yaşayıb sağ qalmaq üçün zəruridir: qida, içməli su, ev. Digərləri yaxşı yaşamaq və inkişaf etmək üçün vacibdir. Ancaq sağ qalmaqla insan kifayətlənə bilməz. Suallar verin:

a) Hansı kartlarda elə əşyaların adları qeyd olunmuşdur ki, onların olmağını biz istəyirdik, lakin sağ qalmaq üçün onlardan imtina etmək olar?
b) Hansı kartlarda bizim sağ qalmağımız üçün zəruri əşyaların adları qeyd olunmuşdur?
c) Bəs hansı kartlarda normal yaşayıb inkişaf etmək üçün lazım olan əşyaların adları yazılmışdır?
d) _____ əşyası sizdə olmasa, yeni ölkədə nə baş verər? (Bir neçə kartdan nümunələr götürün)
Davamı üçün təkliflər:
* İnsanın tələbatlarını onun hüquqlarının əsası kimi izah edən "Doğşanın hüquqları" oyunu bu oyunun əla davamıdır.

* Müzakirələrdə uşaqlarla birlikdə demokratik qanunların yaranmasını əks etdirən "Bizim qrupun konstitusiyası" oyununu da tövsiyə edirik.
Aparıcılar məsləhətlər:
* Vacibdir ki, uşaqlar bəzi insan hüquqlarının digərindən az əhəmiyyətli olduğunu və onlardan imtina etməyin mümkünlüyü qənaətinə gəlməsinlər. Təhlil zamanı hüquqların bir-birindən asılı olduğunu vurğulayın.
* Atılan əşyaları geri qaytarmaq mümkün olmadığını, qalan əşyaların isə ancaq müvəqqəti sağ qalmaq üçün deyil, həm də yeni ölkəni qurmaq üçün onlara lazım olacağını vurğulayın.
* Bəzi əşyalar qəsdən birmənəli deyil. Onlar nəyin ilk tələbat əşyası olduğunu müzakirəyə çıxartmaq üçün siyahıya daxil edilmişdir. (məsələn, mobil telefon bəzilər üçün dəbdəbəli əşyadır, digərləri üçün isə rabitə vasitəsidir).

* Öz istək və tələbatları arasında seçim edəndə azyaşlı uşaqlar çətinlik çəkə bilər. Qitədə sağ qalmaq üçün lazımlı əşyaları seçməkdə uşaqlara kömək edin.

Variantlar:
* Təhlil zamanı hər böhran mərhələsində "dənişə atılan əşyalar" arasında müqayisə aparın. Seçimlər arasında gördükləri fərqlər barədə danışmağı uşaqlardan xahiş edin.

Paylama materialı: İstək və tələbat kartları
* Öz fikrini bildirmək imkanı
* İstediyiniz kimi xərcləyə biləcəyiniz pullar
* Təmiz su
* Şəxsi yataq otağı
* Internetə çıxış və kompüter
* Ədalətli münasibət və ayrı-seçkililiyin olmaması
* Təmiz ətraf mühit
* Mobil telefon
* Koka-kola və hamburger
* Dincəlmək və oynamaq imkanı
* Televiziya və qəzetlər
* Öz dininə ibadət etmək imkanı
* Rahat ev
* Dəbli geyim
* Dəniz kənarında tətil
* Qida məhsulları
* Qəddar rəftardan müdafiə
* Təhsil
* Həkimlər
* Velosiped
* Şirniyyat
* Bözək əşyaları
* MP3 pleyer və CD-pleyer
* İsti geyim
* Valideynlər
* Oyun və oyuncaqlar
* Dərman və peyvəndlər
* Demokratik seçkilər
* Saat
* Öz mədəniyyətini öyrənmək və öz dilində danışmaq imkanı

"Bayraq" mövzusunda "açıq dərslər"

Şəki rayon Oxud kənd tam orta məktəbinin VI sinfində Azərbaycan dili müəllimi Mahizər İsmayılovanın "Bayraq" mövzusunda "açıq dərslər" keçirilib. Dərs zamanı şagirdlər dörd qrupa bölünüb.

"Bayraq" mövzusunda keçirilmiş "açıq dərslər" diskussiya şəklində şagirdlərin fəallığı ilə həyata

keçirilib. Şagirdlərə təqdim olunan tədqiqat sualları və mövzuya uyğun test tapşırıqlarını hər qrup üzrə liderlər cavablandırılıb.

Sonda fəal şagirdlər qiymətləndirilib.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Əvəzlik və onun digər məna növləri"

Saatlı rayon Bəylər kənd ümumi orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi Samir Məmmədovun "Əvəzlik və onun digər məna növləri" mövzusunda "açıq dərslər" keçirilib. Altıncıların "açıq dərslər"ində dərs hissə müdiri və müəllim kollektivi iştirak ediblər.

Dərs qruplarla və fərdi iş formasında, müzakirə, təqdimat iş usulunda təşkil edilib. Motivasiya mərhələsində "Əvəzlik hansı nitq hissələrini əvəz edə bilər" sualı ətrafında şagirdlərin fikirləri dinlənilib. Tədqiqatın aparılması və müzakirəsi mərhələ-

sində şagirdlər 2 - "Nəsimi" və "Molla Nəsrəddin" qruplarına bölünüb, tədqiqat sualı ətrafında fikirləri dinlənilib. Müəllim tərəfindən əlavə edilmiş "Əvəzlik" mövzusunda "açıq dərslər"ində qruplara əvvəlcədən hazırlanmış açıq və qapalı olmaqla suallar paylanıb. Qrup rəhbərləri cavablandırılmış sualları təqdim ediblər.

Sonda təlim nəticələrinin meyarlarına uyğun qiymətləndirmə aparılıb.

Xalid NƏCİYEV,
Saatlı Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Müxsə Məlikova
Hacıqabul şəhər 10 sayılı tam orta məktəbin
coğrafiya müəllimi

"Müəllimin şagirdə olan sevgisi onu qaranlıqdan aydınlığa çıxarmasıdır".

"İşində məsuliyyətli sənə uğur qazanacaqsan"

İlahə Qasımova: "Dərslərimə müasir tələblər baxımından yanaşırım"

İlahə Qasımova Göyçay rayonunda anadan olub. Gəncə Dövlət Universitetinin riyaziyyat fakültəsində bakalavr və magistr təhsili alıb. 2018-ci ildə Müəllimlərin işə qəbulu imtahanlarından keçərək İmişli rayonunun Əliqulular kənd tam orta məktəbində ixtisası üzrə müəllim vəzifəsinə təyin olunub.

- *İlahə xanım, təyinat yerinə ilk dəfə gələndə hansı hissləri keçirdiniz?*

- Gəldiyim yerdə heç kəsi tanıyırdım. Məktəbin direktoru Səxavət Tağıyev məni kənd sakini Hüsən babanın evində yerləşdirdi. Elə o gündən Hüsən kişi mənə baba, həyat yoldaşı Xanım isə nənə oldu. Çox gözəl insanlardır, Allah onlara ömür versin. Təmənnasız onların evində qalıram.

- *Pedaqoji kollektivin sizə olan münasibətindən razısınız?*

- Doğrusu məktəbin bina şəraiti bir o qədər də ürəkəcan olmasa da, kollektivdə yaşanan sağlam mühit ürəkəcandır. Mənim üçün nə lazımdır? Normal bir evdə yaşayıram, yaxşı bir kollektivdə işləyirəm. Üstəlik sinəsi söz-söhbətli Hüsən babam və Xanım nənəm də var. Onların şirinliyi, göstərdiyi nəvəzət həyatıma, peşə fəaliyyətimə xüsusi bir rəng qatır. Öyrəndim ki, Hüsən babanın atası rəhmətlik Baba müəllim işlədiyim və yaşadığım Əliqulular kəndinin ilk ziyalılarından və müəllimlərindən biri olub. Kim bilir, bəlkə də mənə göstərilən qayğının kökündə elə bu durur. Mən heç vaxt onları unutmayacağam. Onlar mənim üçün əsl nənə və babadır.

- *Bəs, müəllimliyə qədər tələbəlik illərini necə xatırlayırsınız?*

Yaxşı olar bu haqda oxucularımıza məlumat verəsiniz.

- Təhsil illərim maraqlı keçib və elmin sirlərinə yiyələndim. Lakin müəllimlik peşəsinin məsuliyyəti müəllim kimi işə başlayanda üzə çıxdı. Universitetdə bütün dərslər nəzəriyyə əsasında keçirilib, təcrübəyə isə demək olar ki, az vaxt ayrılır. Təcrübədə olduğum vaxtdan məktəbdə müəllim işləməyə tam qərar verdim. Əlbəttə, universitet təcrübəsi məktəb üçün kifayət deyil. İlk günlərdə məktəb jurnalının doldurulmasında belə çətinliklərim olurdu. Həmkarlarımın köməkliliyi məni bu vəziyyətlərdən çıxardı. Hələ də həmkarlarımdan öyrənirəm. Sahib olduğum peşəmə çox bağlıyam. Çünki bu peşəni seçməyimdə yanlışlığımı hiss etməmişəm. Həm də bu peşənin çətinliyini ilk dəfə pedaqoji təcrübədə olarkən görmüşdüm. Müxtəlif xarakterli uşaqlar, valideynlər, müəllim kollektivi ilə işləmək elə də asan deyil. Həqiqətən, müəllimlik çox çətin olmaqla yanaşı, həm də çox məsuliyyətli bir peşədir.

- *Pedaqoji fəaliyyətinizdə gənc müəllim kimi valideynlərlə işinizi necə qurduunuz?*

- Məktəbdə müəllim işləməyimə qərar verəndə valideynlərim

mənim bu istəyimi təəcüblə qarşıladılar: "Dünənki tələbə indi uşaqları öyrədəcək" - deyirdilər. Elə məktəbdə də valideynlərlə ilk görüşlərdə mənim üçün çətin idi. Lakin tədricən valideynlərlə əlaqələrim yaxşılaşdı və onların mənə etibar etdiklərini hiss etdim. Mən indi həm məktəbdə, həm də valideynlərin yanında hörmət qazandığımı düşünürəm. Demək olar ki, çətinliklərim artıq geridə qalıb.

- *Şagirdlərinizin sizin fənnə marağı necədir?*

- İndi təhsilə yanaşma 10-15 il əvvəlkindən fərqlidir. Artıq təhsildə yeni standartlar tətbiq olunur. Müəllim sadəcə məlumat vermir, şagirdlər qarşısında həll etmək üçün problem qoyur. Ona görə də mən də bütün dərslərimə müasir tələblər baxımından yanaşırım.

- *Gələcək karyera haqqında nəsa düşünürsünüz?*

- Doğrusu, hələ heç nə fikirləşməmişəm, hazırda məni dərslər dediyim uşaqların gələcəyi düşündürür. Ümid edirəm ki, şagirdlərə öyrətdiklərim uzun müddət onların parlaq yaddaşlarında qalacaq.

- *Sonda pedaqoji təhsil alan gənclərə nə tövsiyə edərdiniz?*

- Demək istəyirəm ki, gənclər kənd məktəblərinə işləməyə getməkdən çəkinməsinlər. İş yeriniz yaxın olsun, istərsə də uzaq, dərslər yoxdur.

- *Əgər işində məsuliyyətli sənə, öz işini sevirsənsə, bil ki, həmişə uğur qazanacaqsan.*

Vilayət ƏLİYEV,
İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Maqnit sahəsi" mövzusunda seminar

Daşkəsən rayon İmadəddin Nəsimi adına 1 nömrəli tam orta məktəbdə fizika fənni üzrə "Maqnit sahəsi" mövzusunda seminar keçirilib. Seminarda təhsil şöbəsinin əməkdaşları, rayon ümumtəhsil məktəblərinin fizika fənni üzrə

metodbirləşmə rəhbərləri iştirak ediblər.

Təhsil şöbəsinə daxil olan məlumatlara görə, məktəbin fizika müəllimi Mələhət Məmmədova çıxış edərək fizika fənninin tədrisi zamanı qarşıya çıxan problemlər,

tədris keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlər, şagirdlərin olimpiadaya hazırlıq səviyyəsi haqqında danışıb.

Seminar qarşılıqlı müzakirə əsasında davam edib, müəllimləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Bölgələrdə modul tipli məktəb binalarının quraşdırılması davam edir

Neftçala rayonunda son illər ölkəmizdə təhsil ocaqlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində mühüm işlər görülür. Qəsəbə və kəndlərdə yeni-yeni məktəb binaları tikilib istifadəyə verilib, mövcud binalar isə əsaslı təmir olunur.

Təhsil şöbəsinə daxil olan məlumatlara görə, son illər rayonda 15 yeni məktəb binası tikilib istifadəyə verilib, 3 bina isə əsaslı təmir olunub. Təkcə ötən il rayonun ayrı-ayrı kəndlərində modul tipli 5 məktəb binası quraşdırılaraq şagirdlərin ixtiyarına verilib. Prezidentin sərəncamı ilə bu il rayonda modul tipli daha 7 məktəb binasının quraşdırılması nəzərdə tutulub.

Məktəb binaları rayonun Mirzəqurbanlı, Pirəppə, Qaraqaşlı, Aşağı Surra, Xoltəzəkənd, Xolqaraqaşlı və Qazaxbəresi kəndlərində quraşdırılır. Ümumi orta məktəblər üçün nəzərdə tutulan binaların beşi 56, ikisi isə 80 şagird yerlikdir. Binalar üçün kəndlərdə münasib yerlər ayrılıb və tikinti işləri aparılır. Artıq Pirəppə və Qaraqaşlı kəndlərində 56 şagird yerlik ümumi orta məktəb üçün quraşdırılan tikililərdə inşaat işləri yekunlaşmaq üzrədir. Yaxın günlərdə məktəb binaları şagirdlərin istifadəsinə verəcək. Qalan 5 bina da isə tikinti-quraşdırma işləri davam etdirilir.

Biləsuvar rayonu Muğan kənd ümumi orta məktəbi üçün 80 şagird yerlik modul tipli binanın inşası başa çatıb.

Təhsil şöbəsinə daxil olan məlumatlara görə, tikinti-quraşdırma işləri Təhsil Nazirliyinin sifarişli ilə həyata keçirilib. Hazırda binanın fasadı rənglənir, ərazidə abadlıq işləri görülür.

On bir sinif, bir müəllimlər və digər yardımçı otaqlardan ibarət olan bina fevralın ilk günlərində şa-

girdlərin istifadəsinə verəcək.

Bir əsrlik tarixi olan Nizami Gəncəvi adına 1 nömrəli şəhər tam orta məktəbi üçün də yeni binanın tikintisinə başlanılıb. Bina ölkə başçısının müvafiq sərəncamı ilə ayrılmış vəsait hesabına inşa olunur.

Məktəbin direktoru Xanımgül Abiyeva bildirir ki, inşa edilən 1176 yerlik təhsil ocağında 54 sinif otağı olacaq. Təhsil ocağı müasir istilik sistemi ilə təchiz ediləcək və burada fənn kabinetləri, laboratoriyalar, 218 yerlik yeməkhana, idman və akt zalı, kompüter otaqları fəaliyyət göstərəcək. Bir sözlə, məktəbdə şagirdlərin yüksək səviyyədə təhsil almaları üçün hər cür şərait yaradılacaq.

Binanın tikintisi yeni dərslər ilinədək başa çatdırılacaq.

Qax rayonunun Əlibəyli kəndində tam orta məktəb üçün 216 şagird yerlik yeni binanın tikintisinə başlanılıb.

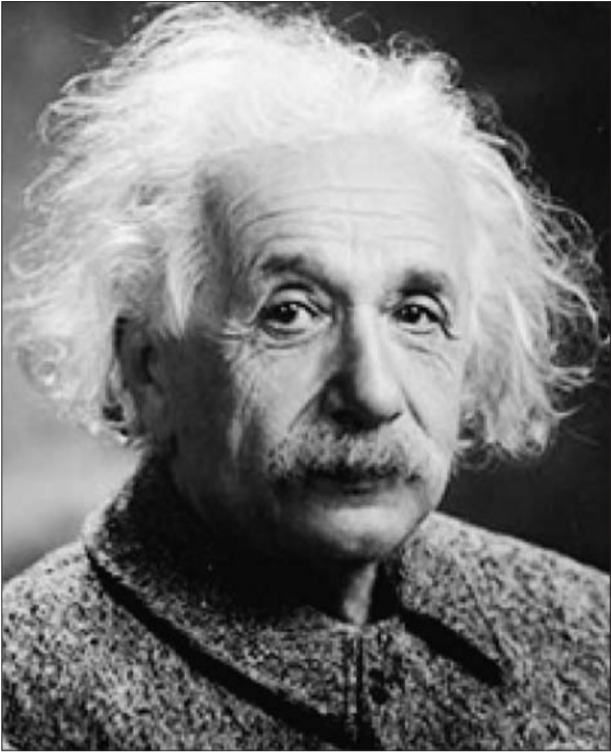
Təhsil Nazirliyinin sifarişli ilə Tasmalı kəndində tam orta məktəb üçün inşa edilən 240 şagird yerlik yeni binanın tikintisi də sürətlə davam etdirilir. Binanın ikinci mərtəbəsində hörgü işləri artıq yekunlaşıb.

Bundan əlavə, hazırda rayonun Fıstıqlı, Aşağı Malax və Çinarlı kəndlərində ümumi orta məktəblər üçün hər biri 80 şagird yerlik modul tipli binalar da quraşdırılır. Eyni zamanda rayonun daha 4 kəndində qəzalı vəziyyətdə olan ümumi orta məktəblər üçün inşa edilən modul tipli binalarda tikinti-quraşdırma işləri artıq başa çatıb.

Günay MAHMUDOVA,
Qax Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Dahilik heç də təkcə dünyəvi bir kəşf etmək və dünyəvi bir fikir söyləməklə qazanılmaz. Dahilər hər cəhətdən dünyəvi keyfiyyətlərə malik olanlardır. Onlardan ikisi bərdə bu qısa yazını təqdim etməyi lazım bildim. Adətən, Nobel mükafatları A.Nobelin xatirə günlərində İsveçin paytaxtı Stokholmda verilir. İmkansızlıq nəticəsində A.Eynşteyn bu mükafatı almağa 1921-ci ildə gələ bilməmişdi.

O, bu mükafatı almağa gələndə Nils Bor da 1922-ci ildə Nobel mükafatına layiq görülmüşdü. Odur ki, hər iki dahi 1922-ci ilin dekabr ayında Stokholmda mükafatı almağa dəvət edilmişdi.

Prinstonda birlikdə çalışdıqları vaxtlarda belə fasilə vermədən mübahisə edirdilər. Bor da Hitlerin Danimarkanı işğalından sonra məcburiyyət qarşısında Amerikaya mühacirət etmişdi. ABŞ-da olarkən dostu Heyzenberq ona baş çəkməyə gəldi. Heyzenberq Almaniya atom bombası üzərində çalışan qrupun rəhbəri idi. O, Boru öz qrupuna dəvət etsə də Bor bu dəvətdən qəti şəkildə imtina etdi. Bundan hiddətlənən nasistlər Boru oğurlamaq qərarına gəldilər. Belə bir vəziyyətdə ingilislər Boru gizli yolla Londona gətirdilər.

Londona gətirilən N.Bor atom bombası üzərində çalışmağa başlayır. 1944-cü ildə onu saxta sənədlə ABŞ-a gətirirlər. O, burada atom bombası tədqiqatçılarına məsləhətlər verir.

Bor Ruzvelt və Çorçillə atom bombasının sirrini Stalinə bildirmələrini təklif edir. Bundan sonra ondan rus agentini kimi şübhələnilər. Borla Çorçillin görüşməsinə təklif edən feldmarşal Smes Çorçillə belə deyir: "Onunla görüşmək, Sekspiralə, ya da Napoleonla görüşmək kimi bir şeydir".

Belə bir vəziyyətdə də onun Eynşteynlə olan mübahisəsi davam edir.

Əslində, bu həmin dövrdə elmin, xüsusən, fizikanın inkişafına səbəb olurdu.

Eynşteynlə Borun arasındakı ciddi savaşın mahiyyətində nisbətən nəzəriyyəsinin banisinin kosmik bədən nəzəriyyəsinin müəllifi kimi enerjinin mütləq harmoniyadan doğduğuna inanması dururdu. O, klassik fizikanın ən önəmli kəşflərindən olan, böyük rus alimi M.V.Lomonosov tərəfindən irəli sürülən "enerji heçdən yaranmır, itmir, bir formadan başqa formaya keçir" postulatını birmənalı şəkildə qəbul edirdi.

Eynşteynə görə, mikrozərrəciklər daha diqqət və daha ciddiyyətlə araşdırılmalıdır. Məhz belə halda mikrozərrəciklərin harmoniya qanunauyğunluğuna tabe olması, sözsüz ki, qəbul ediləcəkdir.

"Mən öz-özümə nifrət edirəm"

Uzun mübahisələrdən razı qalmayan Bor sonuncu mübahisədən sonra öz yaxınlarına demişdi: "Mən öz-özümə nifrət edirəm".

20-ci əsrin istisnasız dahisi olan Albert Eynşteyn nisbətən nəzəriyyəsinin elmi icmasıya çox gec inandırılabilmişdi.

Belə bir epizodu oxuculara çatdırmaq, fikrimcə, Eynşteynin dahiliyyəsinə sübutdur.

Fransanın Eyfel sarayında tamaşaya baxan Eynşteyn Almaniya qaydından sonra baş rolda olan aktrisa ilə yazır: "Madmuazel, hamı kimi mən də sizin bacarığınıza heyran qaldım və məmnun oldum". Məktubu alan aktrisa Eynşteynə yazır: "Ser, mən səhnədə fəaliyyətimə görə heyretə səbəb olmuşam. Qəribə də olsa eksperimentdə öz həllini çox gec tapan nisbətən ideyanızdan imtina edə bilmədilər. Əsl dahilik budur, bu heyretediləcək bir elmi fəaliyyətdir".

Eynşteynin 1955-ci ildə vəfatından sonra onun yaxın dostu Marks Born yazır: "Nə Borun fəlsəfəsi, nə kvant mexanikasının nailiyyətləri Eynşteyni onların bu nəzəriyyəsinə qəbul etməyə məcbur edə bilmədi. O hesab edirdi ki, kvant mexanikası gələcəkdə daha yaxşı bir şeylə əvəz olunmalıdır". Əslində, bunu, onu heç vaxt aldatmayan Eynşteynin instinkti deyirdi.

Həqiqətdə isə Eynşteyn Nils Boru kvant mexanikasını inkişaf etdirməyə məcbur etmişdi.

Danimarka yağı və bir qədər ərzaq

Eynşteynin evində qonaq olan Bor onların çox kasıb yaşadığını həyat yoldaşına bildirir. Qadının təklifi ilə ona Danimarka yağı və bir qədər ərzaq göndərirlər.

20-ci əsrə elm dünyasını kökündən dəyişən iki böyük dahi otuz ildən çox bir-biri ilə ciddi elmi savaşda olsalar da onların sonuna qədər bir-birlərinə sonsuz hörmət bəsləmişlər.

Eynşteyn Bora qarşı

Tacəddin VAHİDOV,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Universitetinin dosenti

Otelə gedərkən yolda mübahisə

Nobel mükafatının təqdim edilməsi mərasimi başa çatdıqdan sonra Eynşteyn və Bor otelə getməli oldular. Otelə gedərkən yolda heç bir zaman başa çatmayacaq mübahisənin təməlini qoydular. Bundan əvvəl də Eynşteyn və Bor Berlində görüşmüşdülər. Bor Kayzen Vilhelm İnstitutunda kvant mexanikasından mühazirə oxuyurdu. Nədənə onun mühazirələri razılıqla qarşılanmışdı, yeni ideyanı başa düşənlər yox dərəcəsinə idi. Bor hər vaxt çalışırdı ki, onun ideyaları qəbul edilsin. Buna görə də o, gənc fizikləri görüşməyə dəvət etdi. Feis Qaber villasında keçirilən bu görüşdə dahilər üz-üzə gəldilər.

Həmin vaxtlarda elmdə bir sıra məsələlər klassik fizika qanunları ilə uyğunlaşmırdı. Hələ XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində Bilhelm Rentgenin 1895-ci ildə kəşf etdiyi rentgen şüaları, 1896-cı ildə Arni Bekkerelin təbii radioaktivliyi, 1897-ci ildə Tomson və Stoneyin elektronu kəşf etmələri yeni elmi nəzəriyyələrin meydana gəlməsinə stimulyaradırdı.

1920-ci illərin başlanğıcında mikrodünya araşdırıcı alimlər belə fikrə gəldilər ki, mikrodünya makrodünyadan tamamilə fərqlənir. Belə bir vaxtda Nils Bor mikrozərrəciklərin tək halda hərəkəti qanunauyğunluğa ziddir - fikrinə gəldi. Ən yaxşı halda mikrozərrəciyin hərəkət istiqamətini başlanğıcda təxmin etməyə imkan verərdi. Bu, əslində fizikada inqilaba səbəb olan kvant mexanikasının əsasını qoyulması idi.

Əslində, bu ideya Eynşteynin dünyagörüşünə zidd idi, ona görə, dünya Tanrının yaratdığı mütləq harmoniyadan ibarətdir və bu harmoniya zərrəcikləri özündən kənar saxlaya bilməz.

Eynşteyn Borun nəzəriyyəsinə ciddi qəbul etmədi

Eynşteyn lap əvvəldən sona qədər Borun irəli sürdüyü nəzəriyyəni ciddi qəbul etmədi və ömrünün sonuna qədər onun ziddinə oldu. Ancaq o məlumdur ki, kvant mexanikasının rüseymini onun tərəfindən irəli sürülmüşdü.

Eynşteyn hesab edirdi ki, mikrozərrəciklər daha diqqətlə araşdırıldıqdan sonra onların qanunauyğun hərəkətlərini təyin etmək mümkün olar.

Kvant mexanikası yaranan ərəfədə

Nils Bor: "Eynşteyn, bəsdir Allaha nə etmək gərəклиyini diktə etdin"

Eynşteyn nəzəri fizikanın böhran keçirdiyi qənaətinə olaraq, yeni nəzəriyyənin yaranmasına ehtiyac olduğunu söyləmişdi. O, deyirdi: "Xoşbəxt o kəsdir ki, bu nəzəriyyənin yarandığını görəcək".

Ancaq çox qısa bir vaxtdan sonra meydana gələn yeni nəzəriyyənin, onun bütün dünyagörüşünə zərbə vurdu.

Əslində, dünyanın əksər fizikləri 20-ci illərin ortalarından kvant mexanikası ilə məşğul olmağa başladılar. Bu fiziklər arasında kvant mexanikasının yaradıcısı kimi Nils Bor tanınırdı.

Məşhur alman fiziki Ervin Şredinger Kopenhagədə Borun qonağı olur və təsadüfən xəstəxanəyə gəlir. O, Borun evində xəstə yatarkən Boru onu təhrik edir ki, "Şredinger, sən bu nəzəriyyə ilə razılaşmısan".

Eynşteynin konfransa qatılması Boru həyəcanlandırır

Belçikanın paytaxtı Brüsseldə 1927-ci ildə keçirilən Solovi konfransı yeni nəzəriyyəni müzakirə etməli idi.

Eynşteyn də konfransa gəlmişdi. Onun konfransa qatılması fizikləri, xüsusən də Boru çox həyəcanlandırır. O, fikirləşirdi ki, Eynşteyn bu nəzəriyyə ilə razılaşsa, bununla da kvant mexanikası problemi öz həllini tapacaqdı.

Göstərilənlərin əksinə olaraq Eynşteynlə Bor arasında mübahisə elə birinci gün qizgım şəkli aldı.

A.Eynşteyn təkliflə yeni, daha ciddi eksperimentin keçirilməsini təklif edirdi. O, hesab edirdi ki, həmin eksperimenti keçirsələr kvant mexanikası yox olacaq. Buna görə də bütün konfrans iştirakçıları Eynşteyn eksperimentindən danışır, bir qərara gələ bilmirdilər. Konfransın sonuna yaxın Bor Eynşteynə qarşı yeni arqumentlərini ortaya qoydu. Bu arqumentlərlə razılaşmayan Eynşteyn Bora qarşı öz məşhur ifadəsini dilə gətirdi: "Doğurdanmı Siz hesab edirsiniz ki, Tanrı bəxtə-bəxt qumar oynayır". Bor isə cavabında: "Eynşteyn, bəsdir Allaha nə etmək gərəклиyini diktə etdin" demişdi.

Bor sonradan Heyzenberqə demişdi: "Çox faciəli vəziyyət yaranmışdı. Əgər Eynşteyn haqlı olsaydı, o zaman hər şey yerlə-yekson olardı".

Eynşteyn mütləq harmoniyayı ömrünün sonuna qədər müdafiə etdiyindən Bor yuxarı

ndakı fikri bir neçə dəfə təkrar söyləmişdi.

1930-cu ildə keçirilən Solovi konfransında bu iki dahi arasında daha ciddi bir savaş başladı. Eynşteyn yenə də öz müəmmalı eksperimentini irəli sürürdü. Konfrans başlanğıcdan əvvəl öz fikirlərini təkid edirdi. Eynşteynin yeni eksperimenti alimlər arasında təlatüm yaradı. Bir sıra fiziklər problemi yenidən başlanğıcdan araşdırmağı irəli sürürdülər. Ancaq əvvəldə olduğu kimi Bor Eynşteynin arqumentlərinin əsassız olduğunu üstündə dururdu və bunun dəhşətli səhnə olduğunu söyləyirdi.

Bütün bunlara baxmayaraq Eynşteyn bir neçə il əvvəl Borla görüşmüş Şredinger kimi təslim olmadı.

1933-cü ildə kvant mexanikası araşdırıcıları yenidən Brüsseldə topladılar. Bu forumda Eynşteyn iştirak etmədi. O, ABŞ-a

A.Eynşteyn təklidlə yeni, daha ciddi eksperimentin keçirilməsini təklif edirdi. O, hesab edirdi ki, həmin eksperimenti keçirsələr, kvant mexanikası yox olacaq. Buna görə də bütün konfrans iştirakçıları Eynşteyn eksperimentindən danışır, bir qərara gələ bilmirdilər. Konfransın sonuna yaxın Bor Eynşteynə qarşı yeni arqumentlərini ortaya qoydu. Bu arqumentlərlə razılaşmayan Eynşteyn Bora qarşı öz məşhur ifadəsini dilə gətirdi: "Doğurdanmı Siz hesab edirsiniz ki, Tanrı bəxtə-bəxt qumar oynayır". Bor isə cavabında: "Eynşteyn, bəsdir Allaha nə etmək gərəклиyini diktə etdin" demişdi.

mühacirət etmişdi. Avropanı tərk etməmişdən əvvəl o, Borun şagirdi Rozenfeldlə görüşmüş və kvant mexanikasına dair onunla fikir mübadiləsi aparmışdı. Bu görüşdən sonra Rozenfeld elə fikrə düşmüşdü ki, Eynşteyn Borun arqumentlərini qəbul edir.

Əslində nisbətən nəzəriyyəsinin banisi mikrozərrəciklərin qarşılıqlı hərəkətləri barədə ziddiyyətli fikirləri irəli sürməyə baxmayaraq, elə təşəvvürlər yaranmışdı ki, ümumi şəkildə kvant mexanikasının tələbləri ilə razılaşır.

Elə buna görə də Bor rahatlıq keçirərək öz nəzəriyyəsinə Brüsseldə müdafiə etdi və heç bir problem yaranmadı. Amma iki il keçəndən sonra Podolski Rozenlə birlikdə Eynşteynin məqaləsi dərc olundu. Məqalədə kvant mexanikasını kəskin tənqid edən Eynşteyn, demək olar ki, Borun ideyasını məhv etmişdi. Özü də bunu Borun arqumentlərindən istifadə edərək etmişdi.

"Sanki aydın havada göy guruldayıb ildırım çaxdı", - deyər Rezenfeld bu hadisəni belə xatırlamışdı.

Bor və onun əməkdaşları həmin vaxt arxayınlıqla tamam başqa problem üzərində çalışırdılar.

Ancaq məqalənin sensasiya yaratması Nils Boru həyəcanlandırdı. O, əlindəki işi bir tərəfə ataraq Rozenfeldə yenidən kvant problemi ilə məşğul olmağın vacibliyini təkid etmişdi. "Biz hər şeyi yenidən yoxlamağı, hər şey açıq və aydın olmalıdır". Hər şey isə göründüyündən qat-qat çətin idi. Eynşteynin arqumentlərini təkzib etmək elə də asan deyildi. Nils Bor ciddi şübhələr içində boğulurdu. O, təəccüblə öz-özündən soruşurdu: "Onlar nəyi nəzərdə tuturlar? Siz bunu başa düşürsünüz mü?", - deyər əməkdaşlarından soruşurdu.

Bor həmişəki kimi "Axşamın xeyirindən sabahın şəri yaxşıdır" deyib əməkdaşlarına evə getməyi təklif etdi. Növbət gün Bor Ro-

zenfeldə müəyyən məsələləri diktə etsə də heç bir şeyin sonu görünmürdü. Belə ki, onun öz arqumentləri özünə şübhəli görünürdü. Bor özünə tələsməməyi tələq etməklə, bütün boşluqları doldurmaq fikrində idi.

Eynşteynə cavabların hazırlanması ay yarım çəkdi. Bor bütün hesabları sıfırdan başlayaraq yenidən araşdırmaq qərarına gəldi. O, yeni bir şey əlavə etməyə arqumentlərə daha geniş aydınlıq gətirməyi lazım bildi. Bu hesabat Borla Eynşteyn arasındakı fəlsəfi ziddiyyəti daha aydın bir şəkildə ortaya qoydu. Keyli vaxt keçəndən sonra Eynşteyn Moris Soloviyə kvant mexanikası sahəsindəki nəzəriyyəçilərin doqmatik materializmindən şikayətlənmişdi.

"Əgər Eynşteyn haqlı olsaydı"

Yeni hesabatı təqdim edən Bor "Əgər Eynşteyn haqlı olsaydı..." kəlamını söyləmişdi.

Bu iki dahinin savaşı Eynşteynin ölümünə qədər davam etdi. Onlar ABŞ-da

Avtomobillərdə emosiyaların tanınması sistemi təqdim olunub

Yusif ƏLİYEV

"Kia Motors" şirkəti pilotsuz avtomobillərdə sənişinlərin əhvali-ruhiyyəsinin tanınması üçün R.E.A.D sistemini təqdim edib. Sistem avtomobil salonunda işıqlandırmanı və temperaturu müs-

təqil dəyişdirmək imkanına malikdir.

www.hightech.fm saytının məlumatına görə, R.E.A.D emosiyaların tanınması texnologiyasına bir neçə kompüter sistemi, həmçinin dərinin elektrik fəallığı və ürək döyüntüsü göstərici-

lərini təhlil edən sensorlar quraşdırılıb.

Sistem əldə olunan məlumatlar əsasında sənişinin əhvali-ruhiyyəsinin təhlil edir, salonda lazımı vəziyyəti quraraq temperaturu, işıqlandırmanı, rütubəti və musiqini dəyişdirir.

R.E.A.D. Las-Veqasda keçirilən dünyanın ən böyük texnologiya sərgisi "CES 2019"-da təqdim edilib.

Yer kürəsinin modelləşdirilməsi platforması yaradılacaq

Yer kürəsi sisteminin modelləşdirilməsi layihəsi (Earth System Numerical Simulator, ESNS) Çinin Pekin şəhərinin Mi-rün rayonunda reallaşdırılacaq. Bu sistem Yer kürəsi sisteminin kəmiyyət təsvirini verməyə və modelləşdirilməsini aparmağa

imkan verəcək. "Bu isə, atmosfer, hidrosfer, kriosfer və biosferin inkişaf qanunauyğunluqlarının, həmçinin onlar arasında qarşılıqlı təsirin başa düşülməsini dərinləşdirməyə kömək edəcək", - deyər Çin Elmlər Akademiyasının Atmosfer Fizikası İnstitutunun di-

rektoru Çju Tszyan bildirib.

www.belta.by saytının məlumatına görə, layihənin infrastrukturunun yaradılması üzrə işlər keçən ilin avqust ayında başlanılıb.

Çin paytaxtının mərkəzindən şimalda yerləşən Miyun ərazisində ekologiya, ətraf mühit, iqlim dəyişikliyi və resursların mənimlənməsinin tədqiqi üçün meydançalar yaradılacaq.

“Məni hələ çoxlu sınaqlar gözləyir”

Hüseyn Nağıyev: “Müəllimlərimin, valideynlərimin ümidlərini doğrultmağıma söz vermişəm”

Sifai SƏFƏROVA

Uşaq və yeniyetmələr arasında musiqiyə, rəssamlığa, idmana və başqa xüsusi istedad tələb edən sahələrə maraq çox olur. İlk vaxtlarda bu, onlar üçün əyləncə növü kimi görünür, lakin illər ötdükcə əsl istedad sahiblərindəki bu kövrək duyğular sonradan onların həyat rəmzlərinə, arzularının simvoluna çevrilir və gələcək həyatlarına işıq saçır. Belə istedad sahiblərindən biri olan Hüseyn Nağıyev də həmsöhbətlərimdən biri oldu. Onunla tanışlığımız çox bir məqamda təhsil aldığı gimnaziyada baş tutdu. Haqqında məqalə yazmaq istədiyimi biləndə çox sevindi və sanki mənimlə görüşə çoxdan hazır imiş kimi özü barədə, eləcə də yaradıcılıq sahəsində qazandığı nailiyyətlər barədə dolğun və əhatəli məlumat verdi:

Doğmadır mənə musiqi

- Musiqi sədalari altında dünyaya göz açmışam. Evimizdə hər gün eşitdiyim gözəl melodiyalar mənə ana laylası qədər əziz olub. Həmin melodiyaların ahəngi yuxularıma da bal qatıb desəm, yanıqlıdır. Buna görə də elə uşaq illərindən musiqiyə həvəs göstərmişəm. O öz dili, öz təsir qüvvəsi olan ilahi bir qüvvədir və bu qüvvə dünyanın özü qədər onu dərk edən üçün zəngin bir dünyadır. O dünyada insan tək özünü tapmır, o dünyada insan bütün əlçatmaz, ünyetməz arzularına qovuşur, saflaşır, ülviləşir, dünyanın ən bəxtəvər bəşər övladına çevrilir, sevməyin və sevilməyin sirlərinə yiyələnməklə zirvələrdə bərk vuran arzularına qovuşur. Bəli, bu qədər əziz, bu qədər doğmadır mənə musiqi.

İlk dərslər günü

Hazırda mən Azərbaycan Milli Konservatoriyası tərkibində İncəsənət Gimnaziyasının IX sinfində təhsil alıram. Samirə Nəcəfovadan və Adıgözəl Əliyevdən kamançanın sirlərini öyrənirəm. Yaxşı yadımdadır, ilk dərslər günü Samirə xanım kamança aləti haqqında mənə ümumi məlumat verdi, bu musiqi alətində ifa etməyin texnikasını səbrlə öyrətməyə başladı. Ayların necə keçdiyini belə hiss etmədim. VI sinfdəki dərslər əlaçısı olmuşam. Gimnaziyada keçirilən bütün tədbirlərdə iştirak edirəm.

Atam istəyirdi ki, tar ifaçısı olum

...O, Milli Konservatoriyada tar ifaçılığı üzrə müəllim işləyir. Çox istəyirdi ki, tar ifaçısı olum. Uşaq vaxtı bir gün mənə konservatoriyaya aparmışdı. Dəhlizdə özüm üçün gəzirdim. Musiqi səslərinin səhrinə düşdüm, sanki ovsunladılar bu səslər mənə. Qeyri-ixtiyari olaraq həmin melodiyaları dinləyə-dinləyə bir auditoriyaya yaxınlaşdım və heyranlıqla ona qulaq kəsildim. O vaxt bu melodiyaların hansı musiqi alətindən çıxdığını bilmirdim. Sonradan

öyrəndim ki, bu, kamança alətidir. Atam bunu bildi və bu alətə olan məhəbbətini azaltmadı, əksinə mənə kamança aləti haqqında ətraflı məlumat verdi. Həmin gündən bu alətə sevməyə başladım. Evimizdə gəlişli-gedişlidir. Atamın çoxlu musiqiçi dostları var. Kamançada ifa etdiyim mahnılara onlar da dəyər verirlər.

Öz üzərimdə daha çox çalışmalıyam

Müəllimlərim, valideynlərim dəfələrlə deyirlər ki, öz məqsədimə çatmaq üçün gecə-gündüz çalışmalıyam. Düşünürəm ki, bu istiqamətdə işlərimi davam etdirməli, bu çətin sənətin sirlərinə daha dərinləndirilməliyəm. Sonradan özüm də dərk etdim ki, sən demə, yaxşı ifaçı olmaq üçün öz üzərimdə daha da çox çalışmalıyam. Azərbaycanın musiqi tarixini, mədəniyyətini mükəmməl bilməliyəm. Çünki zəhmətə heç bir şeyə nail olmaq olmaz.

Sanki yeni bir dünyanı kəşf edirəm

Müسابiqəyə hazırlaşarkən 8 saat, adi günlərdə isə 3 saat əsərlər çalmaqla məşğul oluram. İlk ifa etdiyim əsərlər F.Əmirovun “Qatar”, “Bulaq başında”, “Quşlar” və kiçik həcmli əsərlər olub. Lakin təcrübəm artdıqca daha böyük əsərlər ifa etməyə başladım. Onlardan biri də Hacı Xanməmmədovun kamança ilə simfonik orkestri üçün konsertidir. Bu əsəri ifa edərkən duyulanmamaq qeyri-mümkündür. Mən hər zaman bu əsəri ifa etdikdə sanki yeni bir dünyanı kəşf edirəm, necə deyirlər, başqa bir aləmdə oluram.

Kamançada əsər ifa edərkən rahatlıq tapıram

Pərəstişkarı olduğum korifey sənətkarların ifalarını dinləməkdən doyumuram. Ümumiyyətlə, mən kamançada əsər ifa edərkən mənəvi dünyamda rahatlıq tapıram, arzularımın qanadında pərvaz edirəm. Çalışmam ki, Elşən Mansurova və mərhum

Ədalət Vəzirova bənzəyim, onlara olan məhəbbətimi öz ifalarımada yaşadıam. Bir əsəri ifa etmək, onu tam mənimsəmək üçün yuxusuz gecələr keçirirəm, inadkarlıq nümayiş etdirirəm ki, dünənki əlçatmaz arzularım reallaşsın.

Böyük səhnələrdə çıxış etmişəm

2017-ci ildə “İncəsənət olimpiadası”nda, 2018-ci ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümünə həsr olunan 3-cü respublika müsabiqəsində I, “Testene art Bakı” beynəlxalq, Həbil Əliyevin xatirəsinə həsr olunan gənc kamança ifaçılarının II respublika müsabiqələrində II yerlərə, H.Xanməmmədovun 100 illiyinə həsr olunan müsabiqədə diplomlara layiq görülmüşəm. Dəfələrlə Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında, Kamera və Orqan zalında və digər böyük səhnələrdə xalq çalğı alətləri orkestri, Q.Qarayev orkestri ilə çıxış etmişəm.

“Ömrümün istəyi” adlı konsertim uğurla keçdi

2019-cu il mənim üçün daha uğurlu oldu. Milli Konservatoriyada çoxdan hazırladığım solo konsertim baş tutdu. “Ömrümün istəyi” adlı konsertimi görkəmli kamança ustası, Əməkdar artist mərhum Ədalət Vəzirovun əziz xatirəsinə həsr etmişdim. Hazırladığım proqrama Azərbaycan və dünya bəstəkarlarının əsərlərini və “Şur” muğamını daxil etmişdim. Hər dəfə səhnəyə çıxanda valideynlərimə söz verirdim ki, həyəcan keçirməyəcəyəm, elə də olurdu. Çünki onların inamı, güvənli baxışları mənə ruh verirdi, qalibiyyət özmi bəxş edirdi. Həmin gün təbriklər yağışına tuş gəlirdim. Zənglərin ard-arası kəsilmirdi. Zəhmətimin bəhrəsi göz önündə idi. Görkəmli ustadların qarşısında çıxış etdim. Bir saat davam edən konsertimdə uğur qazanmağımın səbəbkarı sevimli müəllimim konsertmeyster Tünzalə Hüseynova oldu. Yeri gəlmişkən, qeyd edirəm ki, gimnaziyanın direktoru Aytən Əhmədovaya da qazandığım bütün uğurlara görə təşəkkür edirəm. Çünki diqqət və qayğısı sayəsində beynəlxalq müsabiqələrə qatılıq və nailiyyətlərə imza atırıq.

Humanitar fənlərdə də vaxt ayırıram

Bir neçə kəlmə də təhsilim barədə söyləyirəm. Qeyd edirəm ki, bütün fənləri sevirəm və qiymətlərim də yaxşıdır. Çalışqan

musiqiçi olduğuma görə müəllimlərim də, şagird yoldaşlarım, dostlarım da mənimlə qürur duyurlar. Açıq mən xüsusilə humanitar fənlərə daha çox vaxt ayırıram, ədəbiyyatı, tarixi çox sevirəm. Musiqi sahəsində isə qarşıda məni hələ çoxlu sınaqlar, səfərlər, festivallar, bayram tədbirləri gözləyir.

Özümə tənqidi yanaşıram

Yeri gəlmişkən, deyim ki, özümə tənqidi yanaşıram, xoşlamadığım əsəri ifa etmirəm. Çalışıram ki, hər ifa ürəyimcə olsun. Eyni zamanda kamança ilə yanaşı, aktyorluq sənətinə də yiyələnirəm. 7 yaşından Azərbaycan Gənc Tamaşaçılar Teatrında İlyas Əfəndiyev “Sarıköynək Və Valehin nağılı” tamaşasında Nəmət, V.Şekspirin “3-cü priyol” tamaşasında Uels Şahzadəsi, H.Cavidin “Şeyx Sənan” tamaşasında Coşqun obrazlarını canlandırmışam. 2017-ci ildə Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrının direktoru Əliqismət Lalayev tərəfindən dəvət aldım və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə öz məhəbbətim nümayiş etdirdim. Bundan başqa, Əli Əmirlinin və S.Bekketin əsərlərində müxtəlif obrazları canlandırdım və bu obrazlara görə mükafatlandırılmışam da. 2018-ci ildə Musiqili Teatrın təsis etdiyi “Mövsumün ən yaxşı uşaq rolunun ifaçısı” mükafatına layiq görüldüm. Teleka-

nallarda nümayiş olunan seriallarda və filmlərdə bir neçə rollarda oynayıram. Boş vaxtlarımda bədii qiraətə məşğul oluram. Dedektiv janrlara daha çox üstünlük verirəm. Çingiz Abdullayev, Elxan Elatlı, Aqata Kristinin əsərlərini oxuyuram.

Tələbə adını qazanmaq arzusundayam

Hazırda isə Beynəlxalq müsabiqəyə hazırlaşırıam. Milli Konservatoriyaya qəbul olub tələbə adını qazanmaq arzusundayam. Musiqi bir dəryadır, orada hər bacardığı qədər üzə bilərəm. Müəllimlərimin, valideynlərimin ümidlərini doğrultmağıma söz vermişəm. Ən çətin imtahanlarım isə hələ qarşıdadır. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkürümü bildirirəm. Mehriban xanım həmişə biz ifaçılara dəstək olub. Gələcəkdə gerçəkləşdirməli olduğum planlar və arzularım çoxdur. İfama ölkəmizi beynəlxalq festivallarda, müsabiqələrdə təbliğ etmək, inanmı ki, ən böyük arzumdur.

...Bəli, bir gənc istedad sahibinin həyat tarixçəsi ilə tanışlığa da bu yerdə nöqtə qoyuruq. Onun yaradıcılıq yolu barədə isə şübhəsiz gələcəkdə hələ çoxlu məqalələr yazılacaq, korifey sənətkarların qiymətli rəyləri ilə tanış olacağıq.

Respublika Yaradıcılıq Festivalı çərçivəsində təlimlər

Təhsil, Mədəniyyət, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə cari tədris ilində keçiriləcək Məktəblilərin Respublika Yaradıcılıq Festivalı çərçivəsində maarifləndirici təlimlər davam etdirilir.

Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin əməkdaşları tərəfindən Quba-Xaçmaz zonası üzrə Quba rayonu 2 nömrəli tam orta məktəbdə, Lənkaran-Astara zonası üzrə Lənkaran rayonu 2 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilən təlimlərə ümumtəhsil məktəbləri və Uşaq-Gənclər İnkişaf mərkəzlərindən 60 nəfərdən artıq müəllim cəlb olunub.

Təlimlər zamanı bildirilib ki, festivalın əsas məqsədi məktəblilərdə yeni növ texnologiyalardan istifadə edərək yaradıcı tənqidi və açıq düşüncə tərzini formalaşdırmaq, onları gələcək peşə seçimi imkanları ilə

təmin etməkdən ibarətdir. Həmçinin festivala daxil olan “Ekoloji yönümlü və enerji effektiv məktəb” və “Məktəblilərin dram, təsviri və dekorativ-tətbiqi sənət üzrə respublika müsabiqələri” haqqında iştirakçılara ətraflı məlumat verilib.

Ümumilikdə 7 zona üzrə keçirilməsi nəzərdə tutulan təlimlərin əsas məqsədi festivalda iştirak edən ümumtəhsil məktəbləri və Uşaq-Gənclər İnkişaf mərkəzlərinin iştirakçıları bu tədbir haqqında maarifləndirməkdir.

Növbəti təlimlər yanvar ayının sonlarında Şəki-Zaqatala zonasını əhatə edən ümumtəhsil məktəbləri və Uşaq-Gənclər İnkişaf mərkəzlərinin müəllimləri üçün keçiriləcək.

Festivalda respublikanın bütün ümumi təhsil müəssisələri şagirdlərinin iştirakı nəzərdə tutulur.

Ölkəni inkişaf etdirən universitetlər

Oruc MUSTAFAYEV

Böyük Britaniyanın Times Higher Education (THE) nəşri dünyanın iqtisadiyyatı inkişaf edən ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin reytingini (Emerging Economies University Rankings 2019) tərtib edib. Reyting inkişaf edən ölkələrin ali təhsil müəssisələrini özündə əks etdirir. Tədqiqatın nəticələri deməyə əsas verir ki, son illər iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf edən ölkələrin universitetləri global reytingdə liderliyi ələ keçiriblər. Tədqiqatın dünyanın 43 ölkəsindən (Çin, Hindistan, Cənubi Afrika Respublikası, Braziliya, Argentina, Türkiyə, Qətər, Mərakeş, Macarıstan, Polşa, Çexiya Respublikası, Litva, Estoniya və s.) 450 aparıcı universitet cəlb olunub. Reytingə Çin universitetləri başçılıq edir. Sıralamada ilk 4 yer Çin universitetlərinə məxsusdur. Ümumiyyətlə, global reytingdə Çin ən çox - 72 ali məktəblə təmsil olunub. İkinci yer 49 ali məktəblə Hindistana məxsusdur. Sırala-

Və ya güclü iqtisadiyyat global reytingin həlledici faktoru kimi

manın ilk mövqələrində Koreya, Sinqapur, Honkonq, Malayziya, Braziliya, Cənubi Afrika kimi ölkələrin universitetləri yer alıb.

İnkişaf edən ölkələrdən olan universitetlərin reytingi xüsusi marağa malikdir, çünki məhz onlar hazırda öz milli ali təhsil sisteminin rəqabətə davamlılığını gücləndirməsinə ciddi sərmayə qoyur və böyük resurslar xərcləyirlər. Praktik olaraq reytingdə liderlik edən bütün ali məktəblərin təmsil olunduğu ölkələr son iki ildə çox bahalı dövlət proqramlarının təşəbbüskarları qismində çıxış ediblər. 2017-ci ildə Çində "Double First" proqramı start götürüb, 2018-ci ildə isə Hindistan, Braziliya və Rusiya da öz analoji layihələrinin icrasının aktiv mərhələsinə

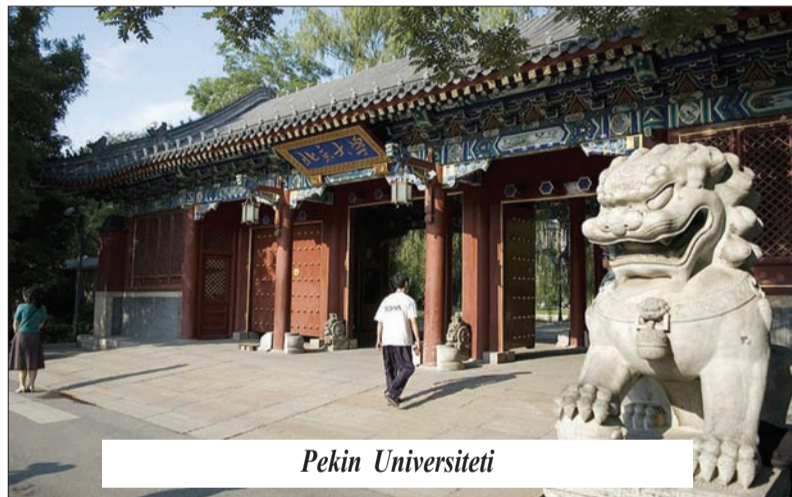
daxil olublar. Bu cür situasiyada belə bir reytingdə irəliləmək son dərəcə çətin, çünki təkcə yaxşı ali məktəb olmaqla iş bitmir, həm də bunu rəqiblərdən daha sürətli etmək lazımdır.

Rusiyanın M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti sıralamada 5-ci yerdədir. Bu mövqə MDU üçün sürpriz deyil. MDU-nun rektoru, akademik V.Sadovniç: "Ənənəvi olaraq MDU ali məktəblərin beynəlxalq reytinglərində layiqli göstəricilər göstərir. İnkişaf edən iqtisadiyyata malik ölkələrin ali məktəblərinin reytinginin tərtib edilməsi gedişində THE nəşri bizim üçün əhəmiyyətli olan bir sıra göstəriciləri - tədris, elmi-tədqiqat fəaliyyəti və biliklərin transferi, həmçinin beynəlxalq əməkdaşlığı

nəzərə alır. Bundan başqa, MDU dövlətin həyatında böyük sosial rol oynayır, bu, universitetin, belə deyək, üçüncü missiyasıdır. İndi biz böyük institutların çağırışlarına uyğun olaraq genişmiqyaslı bölmələr yaratmağa deyil, perspektivli tədqiqatlar mərkəzləri yaratmağa başlamışıq. İndi MDU-da onların sayı 6-dır. Onlar artıq dünyanın aparıcı elmi jurnallarında onlarla elmi məqalə nəşr etdiriblər və ticarət şirkətləriylə əməkdaşlıq münasibətləri qurublar. Planlaşdırılır ki, bizim elmi-texnologiya vadisində belə institutların sayı təxminən 45 olacaq. Güman edirəm ki, bu qərar Rusiyada elmin və texnologiyaların sıçrayışlı inkişafına gətirib çıxaracaq.

Qeyd edək ki, Reytingin metodikası 13 effektivlik göstəricisinə əsaslanır. Onlardan tədris (təlim mühiti), tədqiqatlar (həcmi, gəlir və reputasiya), sitatgötürmə (tədqiqatların təsiri), beynəlxalq qarşılıqlı əlaqə (əməkdaşlar, tələbələr və tədqiqatlar), istehsal fəaliyyətindən (biliklərin ötürülməsi) gəlirləri göstərmək olar.

Reyting	Ali məktəb	Ölkə	Təbələlərin ümumi sayı	Tələbə - müəllim nisbəti	Əcnəbi tələbələr	Qadın - kişi nisbəti
1	Tsinghua University	Çin	36912	11.9	11%	34 : 66
2	Peking University	Çin	42547	8.9	17%	48 : 52
3	Zhejiang University	Çin	36031	10.9	18%	21 : 79
4	University of Science and Technology of China	Çin	16152	8.4	4%	n/a
5	Lomonosov Moscow State University	Rusiya	29063	7.2	25%	50 : 50
6	Fudan University	Çin	34393	12.2	11%	51 : 49
7	Nanjing University	Çin	34580	15.6	9%	48 : 52
8	Shanghai Jiao Tong University	Çin	40711	11.0	9%	41 : 59
9	University of Cape Town	Cənubi Afrika Respublikası	22137	12.1	18%	53 : 47
10	National Taiwan University	Tayvan	31783	11.5	8%	40 : 60
11	University of the Witwatersrand	Cənubi Afrika Respublikası	28279	26.1	8%	56 : 44
12	Moscow Institute of Physics and Technology	Rusiya	5687	10.5	15%	19 : 81
13	Khalifa University	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	3288	8.1	28%	51 : 49
14	Indian Institute of Science	Hindistan	4071	9.4	1%	21 : 79
15	University of São Paulo	Braziliya	82962	15.3	4%	48 : 52
=16	National Research Nuclear University MEPhI	Rusiya	6804	9.7	21%	30 : 70
=16	Wuhan University China	Çin	50015	14.2	8%	n/a
=18	University of Malaya	Malayziya	17095	8.9	23%	57 : 43
=18	Tongji University	Çin	36511	13.5	10%	40 : 60
20	Sabancı University	Türkiyə	3632	22.0	10%	38 : 62
21	Sun Yat-sen University	Çin	51061	16.2	9%	51 : 49
=22	Harbin Institute of Technology	Çin	30116	9.9	10%	31 : 69
=22	Higher School of Economics	Rusiya	19527	11.3	9%	n/a
24	Stellenbosch University South Africa	Cənubi Afrika Respublikası	23750	26.0	8%	55 : 45
25	Huazhong University of Science and Technology	Çin	56282	16.6	5%	35 : 65
26	Koç University	Türkiyə	5378	15.7	8%	52 : 48
27	Indian Institute of Technology Bombay	Hindistan	10001	17.1	1%	18 : 82
=28	National Chiao Tung University	Tayvan	12053	16.8	12%	28 : 72
=28	United Arab Emirates University	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	7494	9.2	24%	81 : 19
=30	University of Cyprus	Kipr	6861	22.7	10%	67 : 33
=30	University of Tartu	Estoniya	8518	11.3	6%	68 : 32
32	Qatar University	Qətər	14395	17.5	43%	75 : 25
33	Nankai University	Çin	28336	13.7	6%	n/a
34	National Taiwan University of Science and Technology	Tayvan	8087	18.9	13%	30 : 70
35	Indian Institute of Technology Roorkee	Hindistan	7925	17.4	2%	10 : 90
36	Southern University of Science and Technology	Çin	2115	6.3	n/a	33 : 67
=37	National Tsing Hua University	Tayvan	16037	15.6	8%	41 : 59
=37	Taipei Medical University	Tayvan	5895	10.5	9%	57 : 43
39	National Cheng Kung University (NCKU)	Tayvan	20511	13.7	12%	36 : 64
=40	University of Campinas	Braziliya	27936	14.5	4%	47 : 53
=40	China Medical University, Taiwan	Tayvan	7730	17.0	10%	54 : 46
42	Cyprus University of Technology	Kipr	3114	17.7	8%	56 : 44
=43	Beihang University	Çin	29520	14.4	6%	n/a
=43	Southeast University	Çin	33063	11.8	5%	40 : 60
45	Tianjin University	Çin	33429	12.9	5%	n/a
=46	Indian Institute of Technology Kanpur	Hindistan	6609	15.2	1%	14 : 86
=46	National Taiwan Normal University	Tayvan	10621	12.6	26%	56 : 44
48	South China University of Technology	Çin	42472	14.5	5%	36 : 64
=49	University of KwaZulu-Natal	Cənubi Afrika Respublikası	35451	28.4	5%	58 : 42
=49	Tomsk State University	Rusiya	7673	9.6	29%	n/a

=51	University of Crete	Yunanıstan	14890	27.8	4%	61 : 39
=51	Tomsk Polytechnic University	Rusiya	9682	8.7	26%	33 : 67
=53	Charles University in Prague	Çexiya	49236	12.9	17%	62 : 38
=53	ITMO University Russian	Rusiya	10268	9.3	15%	38 : 62
55	Indian Institute of Technology Kharagpur	Hindistan	9397	13.9	n/a	14 : 86
56	Central South University	Çin	53069	17.3	2%	41 : 59
57	Renmin University of China	Çin	25168	11.8	6%	n/a
58	Jordan University of Science and Technology	İordaniya	22318	12.1	19%	57 : 43
59	Xi'an Jiaotong University	Çin	33973	10.8	5%	34 : 66
60	Universiti Teknologi Petronas	Malayziya	6448	16.5	21%	33 : 67
61	Indian Institute of Technology	Hindistan	1118	8.6	n/a	15 : 85
=62	Novosibirsk State University	Rusiya	7250	6.4	19%	57 : 43
=62	Shandong University	Çin	46351	13.7	6%	n/a
=64	JSS Academy of Higher Education and Research	Hindistan	5421	8.6	8%	55 : 45
=64	Soochow University	Çin	42684	15.2	7%	58 : 42
66	Indian Institute of Technology Delhi	Hindistan	8130	14.9	1%	16 : 84
67	Semmelweis University	Macarıstan	10809	9.6	32%	67 : 33
=68	Mahidol University	Tailand	28611	10.2	4%	64 : 36
=68	Saint Petersburg State University	Rusiya	21644	7.3	11%	64 : 36
=68	Xiamen University	Çin	40507	14.9	5%	49 : 51
=71	Bilkent University	Türkiyə	10659	15.0	7%	46 : 54
=71	Boğaziçi University	Türkiyə	12374	25.4	7%	49 : 51
73	Pontifical Catholic University of Rio de Janeiro	Braziliya	15415	18.7	6%	52 : 48
74	Istanbul Technical University	Türkiyə	34594	22.8	4%	34 : 66
=75	East China Normal University	Çin	25237	11.5	17%	66 : 34
=75	Indian Institute of Technology Madras	Hindistan	9013	15.8	1%	20 : 80
77	Sichuan University	Çin	59998	13.8	3%	50 : 50
78	University of Pretoria	Cənubi Afrika Respublikası	35687	23.2	8%	56 : 44
79	National and Kapodistrian University of Athens	Yunanıstan	54364	27.5	11%	62 : 38
80	Diego Portales University	Çili	16802	14.6	2%	49 : 51
81	National Yang-Ming University	Tayvan	4255	5.1	2%	48 : 52
=82	Beijing Institute of Technology	Çin	28910	11.8	8%	35 : 65
=82	University of Indonesia	İndoneziya	41144	10.1	8%	60 : 40
84	Pontifical Catholic University of Chile	Çili	27485	15.2	7%	n/a
85	University of Desarrollo	Çili	15925	18.0	2%	55 : 45
86	Universiti Teknologi Malaysia	Malayziya	17726	10.9	17%	52 : 48
=87	China Agricultural University	Çin	19056	11.5	1%	58 : 42
=87	Peter the Great St Petersburg Polytechnic University	Rusiya	18420	8.8	24%	40 : 60
=87	University of the Philippines	Filippin	45410	9.7	1%	53 : 47
90	Monterrey Institute of Technology and Higher Education	Meksika	14215	16.1	11%	41 : 59
91	Hunan University	Çin	4269	22.5	2%	45 : 55
92	Northwestern Polytechnical University	Çin	27423	13.6	3%	26 : 74
=93	National Autonomous University of Mexico	Meksika	162018	13.6	6%	51 : 49
=93	Savitribai Phule Pune University	Hindistan	6186	15.3	2%	46 : 54
=95	Dalian University of Technology	Çin	39075	16.2	2%	35 : 65
=95	Pontifical Javeriana University	Kolumbiya	29643	16.4	1%	56 : 44
=97	Federal University of São Paulo	Braziliya	13520	8.6	1%	60 : 40
=99	Universidad Peruana Cayetano Heredia	Peru	5885	12.1	n/a	60 : 40
=99	Hacettepe University	Türkiyə	42827	19.9	4%	57 : 43
=99	University of Johannesburg	Cənubi Afrika Respublikası	25515	24.0	9%	55 : 45